

HRVATSKI PLANINAR

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 108

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

2

VELJAČA
2016

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Grafička priprema

Urednik d.o.o., Zagreb

Tisk

Ekološki glasnik d.o.o.
Donja Lomnica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Čaplar
Palmotićeva 27
10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Ivan Hapač
Radovan Milčić
Krunoslav Milas
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te
tražilica s bibliografijom časopisa dostupni su na
internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom e-maila ili poštom. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati poštom ili u digitalnom formatu (e-mailom, na CD-u ili DVD-u, ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade teksta.

Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, mora biti upisan Vaš preplatnički broj.

**Godišnja preplata za
inozemstvo** iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka
je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, e-mailom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje se uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

56

Planinarenje po SAD-u

66

S djecom u planine

70

Niska od školja, srce od boja

79

Uspon na Bavški Grintavec

Sadržaj

Članci

- 56 **S dragocjenim teretom na dnu Velikoga kanjona**
Ivana Eterović
- 62 **Po američkom Zapadu na planinarski način**
Željko Poljak
- 66 **S djecom u planine!**
Vanja Radovanović
- 69 **Svetonedeljska vila**
Amalija Posavec
- 70 **Niska od školja, srce od boja**
Bibijana Šlogar
- 74 **Na vrhu našeg otoka**
Ivan Zaninović
- 77 **Žumberački slapovi**
Marica Planinšek
- 79 **Uspon na Bavški Grintavec**
Tomislav Friščić
- 83 **Doživljaj vjetra ili uspon na Golič po buri**
Pavao Jurčić
- 85 **Po južnom Velebitu**
Hrvoje Tržić
- 88 **Brzinski izlet hrptom Medvednice**
Tvrtko Pervan

Tema broja

Planinarenje u SAD-u

Naslovnica

Silazak u Grand Canyon (SAD),
foto: Igor Eterović

Rubrike

- 90 **Iz planinarske prošlosti:** Početak organiziranoga planinarstva u 12 hrvatskih mesta
- 91 **Planinarski putovi:** Svečano podijeljena najviša priznanja Hrvatske planinarske obilaznice za 2015. godinu, Hrvatska planinarska obilaznica u 2015. godini - popis priznanja dodijeljenih u 2015. godini

97 Zaštita prirode:
Mosorov »Šumski dan«

98 In memoriam:
Josip Sakoman
(1929. - 2015.)

99 Vijesti: U Našicama svečano obilježeno 25 godina od prve slavonske visoko-gorske ekspedicije, Još jedna aktivna godina za HPD »Ivančica«, Noćni pohod na Ivanščicu, U Lovranu obilježena 20. godišnjica »Knezgrad«

Kalendar akcija

102

S dragocjenim teretom na dnu Velikoga kanjona

Ivana Eterović, Lovran

Možete li zamisliti kanjon koji se proteže od Rijeke do Osijeka, a čija dubina mjestimično za stotinjak metara premašuje visinu Učke? Takav kanjon zaista postoji, no onima koji nisu imali prilike »uživo« vidjeti to grandiozno djelo prirode teško je uopće predložiti njegovu veličinu: dug je 446 km, širok do 29 km, a dubok do 1,6 km! Da, dobro ste pretpostavili: riječ je o Grand Canyonu. Zbog svoje jedinstvenosti, uvršten je među sedam čuda prirode i na UNESCO-ovu listu svjetske baštine. Njegova istočna strana proglašena je 1919. nacionalnim parkom. Park godišnje posjeti više od pet milijuna ljudi. Sjeverni i južni rub Grand Canyona (North Rim i South Rim) udaljeni su međusobno samo šesnaestak kilometara zračne linije, no vožnja automobilom od jednoga do drugoga ruba traje

oko pet sati jer treba zaobići kanjon s njegove istočne strane. Upravo zato, kao i zbog činjenice da je jedina cesta koja vodi na North Rim zatvorena zbog snijega od sredine listopada do sredine svibnja, većina posjetitelja Grand Canyona dospije vidjeti samo njegovu južnu stranu.

Među rijetkim sretnicima koji su Veliki kanjon vidjeli uživo, te još rjeđima koji su posjetili i North Rim i South Rim, bila je i naša mala obitelj, koja ga je posjetila u svibnju 2015. U Nacionalni park ušli smo s istočne strane, vozeći se prema South Rimu iz smjera grada Flagstaffa. Cesta prolazi rezervatom Indijanaca Navajo, a lijep uvod u kanjonski predio Arizone i njena sjevernog susjeda Utaha jest kanjon Maloga Colorado. Onome tko prvi put prolazi tim krajevima već se i taj uzak kanjon čini vrlo duboko usječenim, no ubrzo shvati da je

riječ tek o neznatnu odvojku Velikoga kanjona. Činjenica da Grand Canyon nije bio najavljen ičim drugim dok smo se vozili cestom prema njemu – u tolikoj mjeri da smo čak i pri ulasku u područje nacionalnog parka bili zbumjeni vožnjom pretežito šumskim predjelom – samo je podigla razinu očekivanja i uzbudnja te pojačala dramatičnost trenutka u kojem smo prvi put ugledali Kanjon.

Prva razgledna točka na našem putu bila je Desert View, jedan od najviših vidikovaca na South Rimu. Dok se hoda od parkirališta prema rubu, već se može lagano nazrijeti Kanjon, no ništa ne može pripremiti posjetitelja na njegovu dubinu i razmjere. Kad smo napokon kročili na rub Kanjona, doslovno smo ostali bez riječi, uzalud se trudeći obuhvatiti ga pogledom u njegovoj cjelovitosti: Grand Canyon toliko je slojevit i razveden da ne stane u jedan pogled! Rijeka Colorado, koja na tom mjestu izlazi iz Mramornoga kanjona i zavija oko pješčanoga spruda da bi se zaputila dalje prema zapadu, djeluje vrlo usko i slabašno s takve visine. Na istočnoj strani uočava se gotovo nezamjetan kanjon Maloga Colorada, a na sjevernoj se strani razabiru obrisi North Rima. Prostor

iznad rijeke Colorado nadvisuju različite formacije stijena, zbog sugestivna oblika nerijetko nazvane hramovima. Bili smo toliko impresionirani Kanjom da smo znali kako moramo do njegova dna, a s obzirom na to da je naš boravak u Parku bio ograničen, moralo je to biti u jednome danu.

Kako ne bi bilo zabune, treba naglasiti da je silazak u Grand Canyon daleko od lagana i bezopasna pothvata, osobito ako to želite ostvariti u jednome danu. Američka služba za nacionalne parkove svake godine spasi nekoliko stotina izletnika koji precijene svoje mogućnosti, dopustivši svojem srcu i želji da prevagnu nad razumom, zbog čega se jednodnevno spuštanje u Kanjon i uspinjanje iz njega nikako ne preporučuje. Čarobni vidici lako zavedu i pojedinci se spuste više od planiranoga, često loše opremljeni, u neprimjerenoj obući i s nedovoljnom količinom pitke vode. Logika Grand Canyon-a, naime, obrnuta je logici planina: u njemu se najprije spuštate, a tek onda uspinjete. U takvim je uvjetima vrlo lako smetnuti s uma da pravi napor slijedi tek u povratku. Uz veliku visinu koju treba svladati (oko 1500 m), otegnuta su okolnost i zahtjevni vremenski uvjeti:

temperaturna razlika između vrha i dna iznosi katkad i dvadesetak Celzijevih stupnjeva, dok temperatura uz obalu rijeke Colorado na vrhuncu sezone (u kasno proljeće, ljeti i u ranu jesen) može dosegnuti 40 °C. Na samome dnu gotovo nema hлада, zrak je vrlo suh, a prilike su općenito slične onima u nižim pustinjskim predjelima Arizone.

Mogućnosti smještaja u Kanjonu vrlo su ograničene. Prespavati se može u kolibi u okviru luksuznog Phantom Rancha, no rezervacije su zbog velike zainteresiranosti nužne godinu dana unaprijed. Prenoći se može i na označenim mjestima za kampiranje, koja je također vrlo teško dobiti jer uprava Parka izdaje tek ograničen broj dozvola kako bi očuvala divljinu Grand Canyon-a. Zato se većina posjetitelja zadržava samo na Rimu, koristeći izvrsno organiziran autobusni prijevoz kako bi razgledala čari Kanjona s njegova vršnog dijela: plava linija povezuje sve hotele, crvena vodi do svih vidikovaca, narančasta je uglavnom namijenjena planinarima koje prevozi do početka nekog

od putova za spuštanje u Kanjon, dok ljubičasta vozi prema North Rimu. Onima koji si to mogu priuštiti nudi se i mogućnost obilaska Kanjona na mulama ili pak mogućnost razgledavanja helikopterom.

Budući da nismo imali sreće s Phantom Ranchom, a kampiranje nije dolazilo u obzir, rezervirali smo smještaj na South Rimu, čiji je smještajni kapacitet na zavidnoj razini, no koji također treba dovoljno unaprijed planirati. Premda u izvrsnoj tjelesnoj kondiciji i s razmjerno bogatim planinarskim iskustvom, dugo smo preispitivali svoju odluku da se zaputimo na svoju jednodnevnu mini-ekspediciju do dna Kanjona, ponajprije zato što smo na svojim leđima imali dragocjen teret: svoju tada jedanaestomjesečnu kćer, zbog koje nije bilo mjesta ni za najmanju pogrešku. Premda su naše pripreme započele mjesecima prije odlaska u Arizonu, mnoge su okolnosti bile izvan naše kontrole, što je zahtijevalo racionalno odlučivanje na licu mjesta, neovisno o svim našim željama. Presudna činjenica koja je utjecala na našu konačnu odluku bilo je neuobičajeno hladnije vrijeme za mjesec svibanj: samo nekoliko dana prije našeg dolaska čak je nakratko i sniježilo. Dodatno nas je ohrabrio razgovor s rendžericom, koja nas je obavijestila da se sljedećih dana očekuje lijepo, ali ne pretoplo vrijeme. Uza sve to, za boravku u drugim nacionalnim parkovima Arizone, tjedan dana prije dolaska u Grand Canyon, uvjerili smo se da naša mala planinarka dobro podnosi boravak u pustinjskim predjelima i da je dovoljno strpljiva da može provesti dulje vrijeme u ruksaku. Trenutak, dakle, nije mogao biti bolji i odluka je pala: sutradan se spuštamo do Colorada! O veličini moga uzbuđenja našim pothvatom dovoljno govori činjenica da nisam oka sklopila ni noć uoči našeg spusta niti noć nakon povratka.

Do rijeke Colorado vode dva glavna puta: South Kaibab Trail i Bright Angel Trail. Oba su vrlo strma i zahtjevna, a ne razlikuju se mnogo ni po dužini: prvi je dug oko 10, a drugi oko 12 km, čemu treba pribrojiti gotovo 3 km spojnoga puta uz Colorado, ako cijelu trasu prolazite u jednome danu. Budući da na South Kaibab Trailu nema pitke vode, ali nudi ljepše vidike, nakanili smo se njime spustiti, a natrag se uspeti Bright Angel Trailom jer usput ima pitke vode. Vode na tom

IVANA ETEROVIĆ

Stube niz strminu

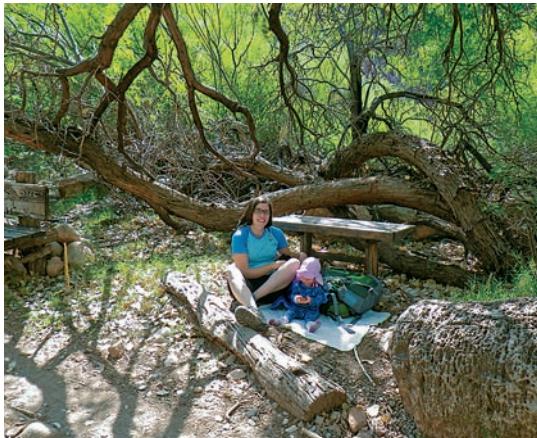
putu ima na nekoliko mesta, a pogodno je i to što je na njemu više hladovine i odmorišta, strateški raspoređenih duž puta. Zbog preventivnih razloga, na nekim odmorištima rendžeri dočekuju planinare, a dio ih patrolira putovima. Premda smo očekivali da u kanjonu nećemo susresti gotovo nikoga, iznenadio nas je velik broj posjetitelja čiji je plan bio jednak našemu.

U 5:30, kad je Grand Canyon još spavao, već smo bili na početku South Kaibab Traila. Kako smo se spuštali, sunčeve su zrake otkrivale sve veći dio kanjona, temperatura je polako rasla sa svakom prijeđenom serpentinom, a time i naše uzbudjenje. Put se najprije spušta uz jednu od stijena Kanjona, nastavljajući otvorenim grebenom koji omogućuje spektakularan vidik u svim smjerovima, a potom vodi dalje strmim zavojima do samoga dna. Promjene u vrsti stijena koje se mogu pratiti tijekom spuštanja, ako ni po čemu drugom onda barem po izmjenama kolorita, pružaju uvid u povijest samoga Kanjona. Stijene na vrhu uglavnom su svijetle boje, u središnjem dijelu prevladavaju pastelne nijanse (crvena, smeđa, zelena), dok se na samome dnu dolazi do najstarijih stijena, tamne, gotovo crne boje.

Pravo je umijeće bilo postići ravnotežu između želje da što duže uživamo u ljepoti koja je pred nama i svijesti da se ne smijemo predugo zadržavati jer nas na kraju čeka dug i naporan uspon.

Colorado

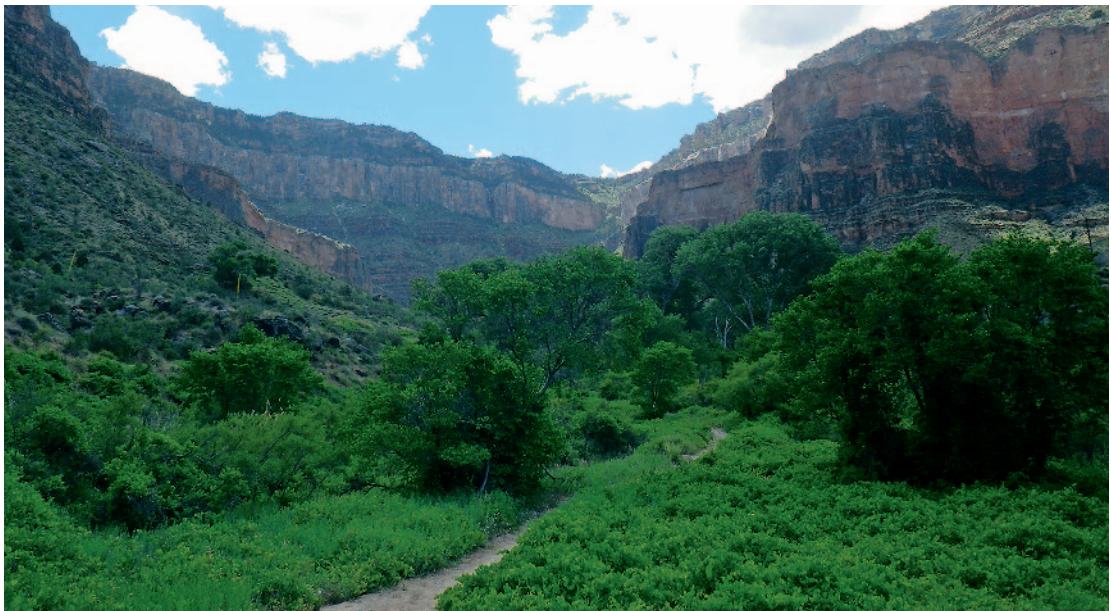
Poluhlad na dnu Grand Canjona

Polako smo ostavljali za sobom poznate razgledne točke Ooh-Aah Point, Cedar Ridge, Skeleton Point i napokon stigli do tzv. Tip Offa, točke otprilike na kraju treće četvrtine puta, s koje se prvi put vidi moćni Colorado. S uzbudnjem razabiremo dva mosta preko rijeke: Kaibab Suspension Bridge i Bright Angel Bridge (Black i Silver Bridge). Prvim smo poslije prešli rijeku kako bismo potražili hlad u kojem ćemo se odmoriti, a drugim smo se vratili na Bright Angel Trail. Dok smo se odmarali u nanometru poluhlada uz Colorado, temperatura se kretala oko 36 °C. U ranu zoru, kad smo polazili

sa South Rima, temperatura je bila tek nekoliko stupnjeva iznad ništice.

Dio puta koji prati rijeku Colorado prije početka uspona na Bright Angel Trailu nije dug, no jasno daje naslutiti koliko pustinjska vrućina može biti opasna. Hlada na putu gotovo i nema, a slab potok koji dijelom prati put pruža slabu utjehu. Stoga smo morali požuriti do Indian Gardena, prve i jedine šumovite točke, na kojoj smo mogli duže predahnuti i napuniti prazne boce. Uspon je već prije postao naporan, a pred nama je bilo još oko sedam kilometara zavojitog uspona do vrha kanjona. Sunce je žestoko udaralo, a bilo je tek rano poslijepodne. Znali smo da su do vrha još dva odmorišta: jedno otprilike na petom, a drugo na polovici drugoga kilometra puta (glezano s vrha), pa je dosezanje tih međuciljeva, uz razgovor s dežurnim rendžerima, pružalo potrebno psihičko olakšanje u uvjetima nesnosne vrućine i velikog napora. Ipak, koraci su bili sve teži i teži, a posebno nakon posljednjega odmorišta. Nikako da izidemo iz kanjona!

Kada smo napokon prošli kroz simbolična vrata pri vrhu Bright Angel Traila, teško je bilo potisnuti osjećaj ponosa zbog zajedničkog postignuća i radosti što smo to mogli podijeliti sa svojom princezom, koja je sve podnijela iznenađujuće dobro. Naš je pothvat trajao otprilike dvanaest

Indian Garden

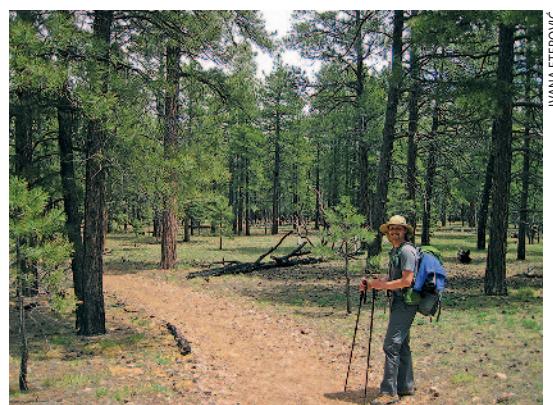

Pogled pri vrhu Bright Angel Traila na dio prehodanog puta. Šumovita točka u sredini slike je Indian Garden

sati, od čega smo oko devet sati proveli na samome putu, a dva do tri sata utrošili na odmor, okrjepu i igru. Prašnjavi, premorenici i presretni, ušli smo u autobus koji nas je trebao odvesti prema našem hotelu. Autobus je bio pun izletnika koji su hitali na neki od vidikovaca fotografirati zalazak sunca na Grand Canyonu. Budući da sam u tome trenutku nosila našu kćer, neki od njih ponudili su mi da sjednem na njihovo mjesto. »Hvala«, rekla sam, »no ako sjednem, bojim se da više neću moći ustati.«

Prekrasno iskustvo u Grand Canyonu zaokružili smo posjetom North Rimu, koji je tristotinjak metara viši od South Rima, što se odražava na njegovoj klimi i vegetaciji. Njegova razmijerna izoliranost omogućuje i mirnije uživanje u ljepotama Kanjona jer je broj posjetitelja znatno manji. Nakon kraćega planinarenja do razgledne točke Cape Final na samome rubu jedne zaravni, s koje se pruža lijep vidik na istočnu stranu Parka, dok smo stajali na još jednom od popularnih

vidikovaca – Bright Angel Pointu, bilo je teško pozdraviti se s Grand Canyonom. Uvjereni smo da ćemo mu se vratiti: nadamo se da će nam se jednog dana pružiti prilika da iskusimo čari višetjednog raftinga Coloradom i doživimo Kanjon iz druge perspektive.

IVANA ČETEROVIĆ

Put prema Cape Finalu

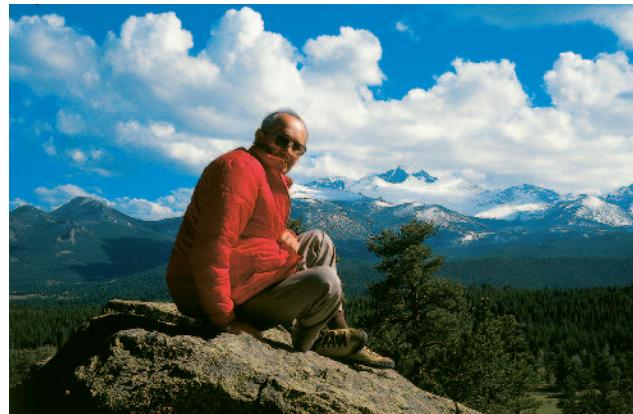
Po američkom Zapadu na planinarski način

prof. dr. Željko Poljak, Zagreb

Nikad se u životu nisam toliko uplašio kao 1999. u brdima iznad Barstowa u Kaliforniji, gdje smo Mario Salleto i ja nehotice uletjeli u revolveraški obračun. Ranjenici su se valjali po ulici zapomažući u sav glas, jedan je upravo pao s krova a drugi je visio obešen o uže. Pred ulazom u jednu trgovinu spazim indijanski bračni par u narodnoj nošnji i bez pitanja uletim u njihovu trgovinu da se sklonim od pucnjave. No uskoro smo shvatili da je ta »krvava drama« bila zapravo kaubojska predstava za turiste koji su došli u posjet napuštenom rudniku Calico. Nakon završetka programa mogli smo se uz pivo slikati zagrljeni s bivšim mrtvacima i revolverašima. Svratio sam i do indijanskog para da se ispričam za svoj postupak, a zapravo da ih fotografiram – kad tamo, bile su to dobre reklamne lutke. Zablude sam shvatio tek kad se nakon mog pozdrava lutke nisu ni pomakle.

No najprije nekoliko riječi o tome kako sam se sa Salletom našao usred nekadašnjega Divljeg zapada. Godine 1987. dopratio sam našu himalajsku ekspediciju Nganjumba Kang do Namche Bazara pod Everestom i tu odustao jer sam na toj visini počeo disati kao na škrge. Otišao sam u Bangkok, gdje sam se nakon mjesec dana trebao priključiti ekspediciji na njenom povratku. Vrijeme sam iskoristio da, među ostalim, otplovim na otok Koh Samui u Južnom kineskom moru gdje sam se htio naužiti egzotike tropске plaže i izvesti, možda, prvenstveni uspon na otočni vrh. Ali sam ubrzo odustao od uspona, u paničnom strahu pred smrtnim opasnostima koje vrebaju na svakom koraku. Ne znam jesu li bile gore nebrojene zmije otrovnice ili neprestano padanje zrelih kokosovih oraha koji kao od šale mogu smrskati ljudsku glavu, jer su tvrđi od nje.

Vratim se u Bangkok i nakon posjeta raznim tajlandskim znamenitostima, među ostalima i mostu na rijeci Kwai, odem u zračnu luku i stanem

Izaberi: mračne i vlažne Rocky Mountains ili blistavi vapnenac Velebita?

u red pred šalterom za Singapur, kad li pred sobom ugledam zagrebačkog planinara, TV snimatelja i svjetskog putnika Marija Salleta sa suprugom Jasnom. I tako smo idućih desetaka dana zajedno tumarali po Singapuru i Maleziji gdje je Mario skupljaо gradivo za nastavak svoje glasovite serije »Bespućima svijeta«.

Kad je poslije u njegovom programu došla na red Amerika, sjeti se on mene i tako smo nas troje 1999. opet zajedno letjeli, ovaj put preko Atlantika, da bismo obišli najljepša područja gorovitog Zapada SAD-a. Imam sreću jer je Mario prokušan rally vozač, pa ћu imati vrhunskoga vlastitog šofera. Ali jao! U zraku, negdje nasred oceana, saznam da je uloga šofera namijenjena meni, jer Mario želi za vrijeme vožnje snimati. Ponovni »jao!« kad je u Los Angelesu unajmio »motorhome« velik poput autobusa. Već nakon nekoliko minuta za volanom skoro sam od treme dobio srčani infarkt. Spasilo me to što je motorhome bio vrhunski automatiziran, počevši od mijenjanja brzina i limitiranja dopuštene brzine pa do akustičnog alarma kod vožnje natraške. Ipak, nakon mjesec dana nedostajao je jedan retrovizor,

stražnji branik je bio zgužvan, a u kuhinji je štošta bilo porazbijano, jer je na oštrim zavojima posuđe letjelo na sve strane. Kod preuzimanja vozila morali smo potpisati da nećemo ići u Death Valley, valjda radi tamošnjih paklenih vrućina, no naša prva postaja bila je, naravno, Death Valley. Tamo smo parkirali motorhome pored još nekoliko sličnih vozila i s njihovim vozačima razmijenili diskretan konspirativni smiješak. Oko te Doline smrti pruža se planinarski eldorado, ako vam ne smeta paklena žega kakvu nisam doživio niti u Sahari. Umjesto u brda sišli smo na najnižu točku SAD-a, užareni kotao Badwater (minus 282 stope).

Tada sam, kad je već bilo kasno, doznao da će na putovanju imati još nekoliko funkcija: bit će dvorski lječnik naše ekipe (Mario je bio srčani bolesnik, od čega je poslije i umro), zatim nosač teške snimatelske opreme na terenu, k tome vodič, jer sam već bio u tim krajevima, te uza sve to povremeno i kuhar. Nakon prvog kuharskog pokušaja zauvijek sam oslobođen te dužnosti, a preuzeala ju je, srećom, Jasna. Oblizavali smo prste!

Na prvom terenskom snimanju doznam da će cijelim putem imati još jednu funkciju, tj. da će biti filmski statist koji će kod snimanja oživljavati pejzaže hodajući po naredbi lijevo, desno, naprijed ili natrag i ustro se što češće preoblačiti da se ne prepozna uvijek ista osoba. Mario me utješio time da će biti jedinstven slučaj u povijesti filma – postat će filmska zvijezda u 75. godini života. Osim toga će televiziji Zagreb svojom glumom uštedjeti mnogo novca. Izračunao je da mjesec dana našeg snimanja nacionalnih parkova

Amerike košta manje nego tjedan dana snimanja domaće serije »Pustolovine po Hrvatskoj«.

Mala usporedba radi boljeg razumijevanja! Kada je ekipa pod vodstvom TV urednice Mignon Mihaljević (koja je osnovala planinarsko društvo na televiziji) snimala TV seriju Velebit, znali smo satima čekati da se oblaci lijepo namjeste i, kad bismo to konačno dočekali, ekipa je bespomoćnoj Mignon na sindikalistički način izjavila:

- Sada je četiri popodne i naše je radno vrijeme isteklo.

Salletovo radno vrijeme bilo je, naprotiv, od »jutra do mraka« a ponekad i »od mraka do jutra«, drugim riječima do iznemoglosti, jer »treba iskoristiti svaki, možda neponovljiv trenutak«.

Jednoga se dana sjetim svoga nekadašnjeg posjeta napuštenom planinskom gradiću Silvertonu i u zao čas predložim da ga odemo snimiti. Cesta iz Duranga za Silverton vodi preko zaleđenog prijevoja Mola Pass visokog 3327 metara (zove se još i Molas Divide jer je tu razvodnica između Pacifika i Atlantika). No što je to za iskusnoga rally vozača po Africi i Mongoliji kao što je Mario – mislim ja. Ali on je mislio drukčije:

- Sutra ćeš ti sam motorhome dovesti u Silverton, a nas dvoje ćemo turističkim vlakom jer ne mogu propustiti vožnju ovom jedinstvenom prugom.

- A što ako se negdje na putu razbijem?

Zakolutao je očima, ali nije odustao.

Ovaj put je u planini bilo još gore nego prije dvadeset godina: magla i poledica, a kad sam jedva živ stigao u Silverton – 5. lipnja! - padao je snijeg.

Na rubu Grand kanjona

Silaz u Grand kanjon? Možda, ali uspon – hvala, ne!

Parkiram na kolodvoru i kad je konačno brdski vlak stigao, Mario odahne:

- Ne sjećam se kad sam bio tako sretan kao danas kad sam iz vlaka ugledao naš parkirani motorhome (Mario ga je unajmio na svoju karticu!).

Skoknuli smo zatim u Arizonu da vidimo Grand kanjon Colorada. Kad smo stigli na njegov rub svi troje smo se prestravili od pogleda u dubinu. Odmah sam rekao Mariju neka ni ne pomisli na silaz do rijeke, ne pristajem niti ako unajmi mazge za povratak. Moja kolegica i planinarka dr. Nada Köhler Kubelka opisala je taj pothvat u ovom časopisu (1979., br. 7-8, str. 64-65) i makar ga je pisala s entuzijazmom, dalo se među retcima nazrijeti da je to bila prava tortura. Ovakav planinarski pothvat »natraške« - najprije silaz u užarenu dubinu od skoro dva kilometra pa onda uspon, sve u jednom danu - mogao bi se usporediti s osvajanjem medalje na Olimpijadi. Nedavno su taj podvig ponovili naši planinari Ivana i Igor Eterović te to opisali u ovom časopisu. Pročitajte uvodni članak Ivane Eterović, upravo nevjerojatno, obišli su Grand Canyon noseći na leđima svoje desetomjesečno dijetе!

Mario se utješio s tjedan dana splavarenja po Coloradu od Moaba do Hitea, a ja sam morao našu

kuću na kotačima (imala je spavaću sobu, kuhinju, kupaonicu, WC, agregat itd.) odvesti stotine kilometara nizvodno do Hitea gdje će njihova plovidba završiti. Vrijeme sam iskoristio da usput prokrstam nacionalne parkove Archies i Canyonlands, gdje planine obiluju takvim prirodnim atrakcijama da se o njima može napisati čitava knjiga.

U Canyonlandsu sam zapamtio zanimljiv način markiranja staza. Budući da su u SAD-u markacije iz ekoloških razloga zabranjene (»nagrđuju prirodu«), tamo su planinari izmislili neuništive markacije: na ključnim mjestima uklešu u stjenovito tlo obris ljudskog tabana usmjerenog u pravcu puta. Na vrhovima planine Lasal začudili su me okomiti željezni stupovi na kojima su zavarene nekakve vodoravne metalne cjevi, svaka u drugom smjeru. Što li je to? – zapitam se u čudu pa ih počnem razgledavati. Opet američki smisao za praktičnost - kroz svaku cijev vidi se neki vrh, a na cijevi piše njegovo ime i visina. Inspiracija za naše markaciste!

Na drugoj planini sudjelovao sam kao putnik legendarne poštanske kočije u obračunu s Indijancima (10 dolara), od kojih su nas spasili Winnetou i Old Shatterhand. Da komedija bude potpuna, u nestaćici pravih Indijanaca glumili

Gurmanska »kuharica« Jasna (u NP-u Joshua Tree)

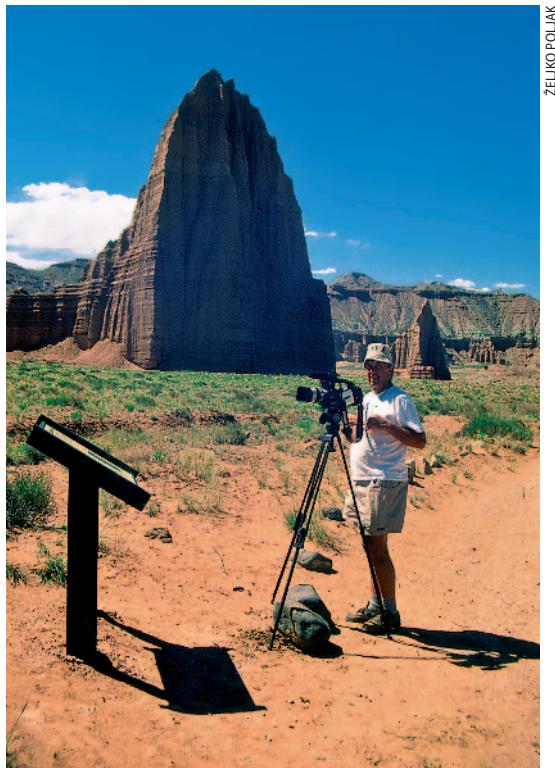
su ih bijelci, a Shatterhand je slučajno bio pravi Indijanac. No takva sitnica Amerima ništa ne smeta da bi se dobro pozabavili.

S američkim alpinistima susreli smo se samo jedanput, i to u novom nacionalnom parku Joshua Tree. Pod jednom stijenom naišli smo na »dječji vrtić«. Njihovi roditelji penjali su u stijeni, ispod koje su u hladu ostavili svoju djecu, među njima jedno dojenče. Vrlo spremno su se odazvali molbi da ponove neke detalje uspona za naše TV kamere.

Strašno nas je razočarao uspon na Santa Rosu (10810 stopa) iznad glasovitog Palm Springsa. Ne ide se pješice nego žičarom, koju tamo nazi-vaju tramvajem. S vrha bio je lijep vidik na Palm Springs kao na zemljovidu: zelena pjega usred goleme pustinje, no uzalud smo platili ne baš jeftinu voznu kartu. Naime, s gornje stanice ni koraka dalje! Bila je okružena plotom s natpisom da ga je zabranjeno prelaziti jer je planina zaštićena kao National Forest (strašno se boje požara). Martin u Zagreb, Martin iz Zagreba!

Utješili smo se turom po Polineziji i njenim vulkanskim otocima, no to je posebna priča. A na povratku smo se – vjerovali ili ne – popeli na Matterhorn. U Disneylandu u LA-u! Bila je to prilično vjerna imitacija vratolomnoga alpskog vrha, čak smo za vrijeme uspona čuli strašnu riku medvjeda. Američki smisao za praktičnost: ta čemu putovati preko Velike bare kad možete Matterhorn doživjeti na svom tlu. Ali prilično lako možete »osvojiti« i pravi četiritisućnjak ako odete u Colorado Springs blizu Denvera. Vrh se zove Pikes Peak i visok je 4302 metra. Bio mi je to »najjeftiniji« četiritisućnjak u životu jer na sam vrh vozi »najviša zupčana željezница na svijetu«. Njezina je zadnja postaja u zgradama (Summit house) koja je sagrađena na vrhu i u kojoj možete, ako poželite, doživjeti pravu visinsku bolest. Jednostavno otrčite stubištem u prvi kat. Bez straha, jer je prva pomoć uvijek u pripravnosti – maska s kisikom.

Makar nije planinarska tema, spomenut će usput i obližnju Zrakoplovnu akademiju američke vojske koja prolaznike vabi natpisom »Vidjet ćete stvari kakve ni Rusi nemaju!« A ono što u njoj svakako treba pamtitи jest Cadet Chapel, crkva koja je nalik hrpi avionskih krila a njezina se slika nalazi u svakoj boljoj knjizi o povijesti umjetnosti. Ujedno je primjer vrhunske vjerske tolerancije – služi za vjerske obrede svih mogućih religija kojih se možete sjetiti.

ZELJKO POLJAK

Mario Salleto (1935. - 2007.) u svom elementu

Kao prije spomenuti Palm Springs, slična je pustinjska oaza i Las Vegas, inače najjeftiniji grad u SAD-u. Idealno mjesto da se odmorite nakon planinarskih tura prije povratka kući. Tamo se svaku večer mogu besplatno vidjeti atraktivni spektakli, na primjer pomorska bitka s pravim jedrenjacima, a za par dolara možete dobiti »steak« tako velik da prelazi preko ruba tanjura. No sve ćete to Vegasu nadoknaditi gubitkom novca u nekoj od igračnica gdje možete za čas ostati bez centa u džepu. Ali valja priznati da se nigdje ne možete tako dobro provesti kao u Vegasu, uz uvjet da odolite hazardskoj groznici u blistavim igračnicama koje mame na svakom koraku. Dodatna su prednost uredi gdje se možete – ako se u vama uzburkaju hormoni – legalno oženiti u bilo koje doba dana i noći bez ikakvih indiskretnih pitanja. Glavno je da platiš, a na svjetlećim reklamama iznad ulaza mami vas natpis »All cards OK«. Recimo još i to da je u Vegasu osobna sigurnost na tako visokoj razini da policija zijeva do dosade – jer goste bolje čuva mafija koja od njih živi. Bravo mafija!

I tako smo se vratili kući živi, zdravi i veseli.

S djecom u planine!

Prvih petnaest godina: od Puntijarke do Triglava

Vanja Radovanović, Zagreb

Iprotekle smo jeseni sa svojom djecom proslavili njihove rođendane u planini, kako to već tradicionalno činimo posljednjih desetak godina. Za ovogodišnju smo proslavu odabrali planinarski dom na Smrekovcu, u Sloveniji, jedan od malobrojnih koje još nismo zajedno posjetili. Vrijeme je bilo prekrasno, sunčano i toplo, a vidici su se pružali od Medvednice na jednoj, do Grossglocknera na drugoj strani. Nezaboravni su bili zalazak i izlazak sunca.

S nama su bili i naši prijatelji sa svojom djecom, ukupno nas dvadeset jedan, tako da je čitav vikend u planini prošao u lijepom ozračju. Tomu su pridonijeli i ugodni domari – sve u svemu, bili su to rođendanska proslava i planinarski vikend za pamćenje!

Budući da smo slavili rođendane, bila je to ujedno i prilika za pogled unatrag. Listajući planinarske dnevниke svoje djece, u koje smo supruga

i ja još od njihova rođenja pedantno zapisivali sve planinarske izlete, došli smo do ovih podataka: Vedran je u svojih petnaest planinarskih godina bio na 189 izleta, s Triglavom (2863 m) kao najvišim osvojenim vrhom, te posjetio planine u šest zemalja (Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji, Italiji, Češkoj i Crnoj Gori). Zrinka je u svojih jedanaest planinarskih godina bila na 148 izleta u istih šest zemalja, a Triglav je i njoj najviši osvojeni vrh. Lijepe brojke, zar ne?

Dugoočekivani uspon na Triglav ostvarili smo početkom rujna ove godine. Hrabra dvanaestorka (šestero djece u dobi od 11 do 15 godina i šestero odraslih) u četiri je dana izvela klasičnu triglavsku turu Uskovnica – Vodnikov dom – Dolič – Triglav – Dolič – Hribarice – Koča pri Triglavskih jezerih – Komarča – Bohinj. Za njih je ta višednevna (avan)tura s teškim ruksacima na leđima, od doma do doma, s usponom na

VANJA RADOVANOVIC

Triglav kao vrhuncem podviga, bila novo iskušto. Bilo je to na neki način i zatvaranje jednog njihovog životnog poglavlja, razdoblja dječjih planinarskih izleta. Naravno, planinarit će oni s nama i ubuduće, Zrinka vjerojatno duže, a Vedran kraće, jer kad-tad će prevladati zov druženja s ekipom vršnjaka, ali to će već biti neka druga priča. Ovdje se želim osvrnuti na upravo završeno razdoblje – prvih petnaest godina planinarenja s djecom.

Naša vjerna planinarska ekipa, skupina od nekoliko obitelji s kojima smo često u brdima, ne razdvaja se posljednjih desetak godina. Na našim izletima sudjelovalo je još barem dvadesetak drugih obitelji s djecom. Neke teme za razgovor često su se ponavljale u našim izletničkim razgovorima. Vjerojatno je najčešća bila upravo ona kako nagovoriti djecu na izlete. Mnogi su me prijatelji i znaci, koji znaju da često s djecom provodimo vrijeme u prirodi, pitali kako je supruzi i meni

Odmor u planini

Djeca u igri

Djeca i roditelji na najvišem vrhu Julijskih Alpa, Triglavu (2863 m)

uspjelo nagovoriti djecu na odlaske u prirodu i planinarenje.

Odgovor je vrlo jednostavan – nismo ih uopće nagovarali. Jednostavno smo išli. I supruga i ja planinarimo odavna, od svojih studentskih dana. Od mojeg prvog izleta s Planinarskom sekcijom KSET-a prošle su trideset dvije godine, a od mojih prvih samostalnih izleta dvadeset osam. Supruga ima tek nešto kraći planinarski staž, a započela ga je u PD-u »Zagreb-Matica« i planinarskoj školi. Niz izleta na kojima smo bili od početka svoga poznanstva i tijekom zajedničkoga života nastavio se u raznim neformalnim skupinama sve do danas. Nismo dvojili o tome želimo li i svojoj djeci približiti taj dio svojih života.

S djećjim smo izletima počeli rano, Vedrana smo nosili u nosiljci kad je imao tek šest mjeseci, a prvi Zrkin izlet, na Puntijarku, bio je s tek dva

mjeseca, u marami. Da, bilo je tih prvih godina i plača, i interventnih zamjena pelena usred šume, i besanih noći u hladnim planinarskim sobama, ali i prekrasnih iskustava igre u lišću, uz potočiće, valjanja u travi, puzanja po stolovima. Tih prvih godina djeca nisu ni znala kamo to idemo, a nije im to bilo ni bitno. Glavno je bilo da su s tatom i mamom i da je bilo (barem dijelom) zabavno.

Kad su već malo poodrasli, imali tri, četiri ili pet godina, društvo je postalo sve važnije. Vrlo smo brzo uvidjeli da će i njima i nama biti zabavnije budemo li na izlete išli u društvu, a oko nas je bilo nekoliko obitelji s malom djecom koje smo poznavali još odavna, iz doba zajedničkih »predroditeljskih« izleta. Pridružile su nam se i neke nove obitelji, koje su također željele s društvom provesti vikend u prirodi, i tako smo krenuli! Društvo je često bilo glavni motiv za izlete, ali su pomalo postajali sve važniji ciljevi i atrakcije, a njih uvijek ima: ruševine starih gradova, špilje, izvori, potoci, kolači nakon izleta. Uvijek se našla neka prigodna »udica«, neki motiv, a mi, roditelji, imali smo zadatku da tu atrakciju na odgovarajući način »reklamiramo«.

Tako je ostalo sve do današnjih dana i uspona na Triglav ovoga rujna. Vedran je žudio za njim već posljednje dvije-tri godine, želio je popraviti svoj visinski rekord, doživjeti prave, osigurane alpske puteve, atraktivnije od »Žohara« na Okiću. Zrinka je s te strane bila malo manje ambiciozna, no i njoj je bilo važno postići nešto što vjerojatno nitko iz njezina razreda neće doseći, nešto iznimno, što nije svakome dostupno. Uspjeli su u tome i bili vrlo ponosni na svoje postignuće. Naravno, sada već pitaju kada ćemo preko granice od 3000 metara!

Cini mi se da je naš put najlakši za uvođenje djece u čari planinarenja. Zato, dragi roditelji, nemojte čekati da vam djeca počnu hodati, podu u školu ili sama zatraže »Mama, tata, vodite me na izlet!«, već ih povedite na izlete od prve godine, tako da im to postane sastavni dio svakodnevice, vikenda s roditeljima. Jer, mnogo je teže na izlet nagovoriti nekoga tko ne poznaje čari druženja u prirodi nego nekoga tko već zna da će na izletu, uz umor, biti i čeprkanja po lišću, skupljanja grančica i kameničića, igre skrivača s drugom djecom, štrudle od jabuka ili kojećega drugoga što će im donijeti veselje.

Svetonedeljska vila

Mala planinarska bajka

Amalija Posavec*, Sveta Nedelja

Bila jednom davno vila po imenu Nedeljšćica. Živjela je na svetonedeljskim bregovima. Jednoga se dana spustila u nizinu, blizu naselja, da ubere jabuka u voćnjaku. Tada su je uhvatili seljani. Odveli su je na tajno mjesto i zamolili da im ispuni tri želje. Nedeljšćica se prvo nečkala, ali je na kraju popustila jer su želje bile skromne. Seljani su zaželjeli dobru ljetinu, zdravljve blaga i snagu pri obavljanju svakodnevnih poslova. Nisu seljani bili pohlepni niti su željeli zlata i dragulja.

Kad im je ispunila želje, ljudi su je pustili. Zbog svoje sigurnosti, Nedeljšćica

je otišla duboko u šumu i nitko je nikad više nije vidio blizu ljudi.

No, ja sam sigurna da i dalje postoji. Za vrijeme šetnji po svetonedeljskim bregovima često čujem zvukove prekrasnog pjeva i tiho lupkanje kao da netko zamahuje krilima. Možda je zaista jednog dana i ugledam.

---

* Ovo je kratka priča učenice 3. razreda, članice obiteljske sekcije »Svarožići« pri PD-u »Pinklec« u Svetoj Nedelji. Priču je napisala u povodu susreta učenika OŠ Sveta Nedelja, polaznika ekološko-planinarske grupe »Mali zeleni«, s putopiscem i planinarom Matejem Perkovom, koji je djeci održao predavanje »Hrvatsku volim putujući«.

Djeca na planinarskom izletu

ALAN ČAPLAR

Niska od školja, srce od boja

Bibijana Šlogar, Zabok

Pomno planiran i dugoiščekivan pohod PD-a »Zagorske steze« na Dugi otok i Kornate konačno se približio. Pripremaju se zalihe hrane, rezervna odjeća i umiruje nemirno srce koje se raduje moru, druženju i pješačenju. Međutim, ružno vrijeme i obilne kiše koje se predviđaju upravo u vrijeme našega planiranog boravka na moru, dovode u pitanje odlazak na put. Ipak se u napetom scenariju polazak pomiče za jedan dan... i eto nas vedrih u tmurno i kišno jutro, spremnih na pustolovinu i susret s prirodnim elementima.

Autobus nas snene dovozi u novu i modernu zadarsku trajektnu luku, gdje se ukrcavamo na trajekt Kornati i uranjamo u nijanse plave boje po njegovim salonima i palubama. Dvosatna vožnja brzo prolazi. Srca su nam ispunjena pogledom na okolne otoke i ranojutarnje sunce dok klizimo mirnim morem u njedra srednjega Jadrana.

U trajektnoj luci Brbinj dočekuje nas još jedna članica pohoda. Upućujemo se prema Salima, slikovitom mjestu gdje i dan-danas radi poznata tvornica ribe. Romantično pomicljam da ih se očigledno nije dotakla ni pretvorba niti politika, a i drago mi je što pretežito kupujem njihove proizvode – barem znam u kakvome su moru ribe plivale prije prerade. No, prije nego što se dokopamo mora i ribe, valja se popeti i na koji vrh.

Orljak (301 m), na koji smo se nakanili uspeti, nije najviši vrh Dugog otoka nego zamjena za vrh Velu stražu (338 m) koji je nepristupačan zbog

vojnog objekta. Laganom šetnjom zavojitim makadamom prvo stižemo do šipilje Strašne peći, kroz čije nas živopisne ukrase vodi mjesni vodič. Nakon toga krećemo uzbrdo, u kamenjar. Stijenje i oštro kamenje te grubi teren snažan su kontrast ljepoti koja nas okružuje – plavetnilu mora i neba, dalekim vidicima prema nanizanom Kornatskom otočju i omamljujućem, snažnom mirisu smilja i ostaloga mediteranskog raslinja koje nas opija. U kosu, kožu i odjeću ulaze mi mirisi ovog podneblja i tamo ću ih pronaći kada se vratim kući.

S vrha se pruža vidik širok 360 stupnjeva, na nebrojene otoke koji ukrašavaju zadarski akvatorij, zelene i bijele »kitove« koji su se usidrili na suncu. Mudra skupina naših hodača odlučila je ne žuriti natrag prema autobusu te je ovdje zastala dajući prednost zadivljujućoj ljepoti. Pa naravno, kada dopješačiš uzbrdo do takve divote, trebaš si svakako priuštiti vremena da u njoj uživaš.

Kad smo napokon stigli u Sali i smjestili se, trebalo je odmah ugasići žeđ jer nas je isušilo vruće stijenje i topao zrak. Nevjerojatno, ali bilo je čak i nekoliko kupača kojima listopadske temperature mora ne predstavljaju zapreku. Mještanima je to vjerojatno kuriozitet. I meni je bio, ali samo do sutradan.

A sutradan... Sunčano, jasno jutro pred nama, more k'o ulje, brodica k'o curica, a mi na putu prema Nacionalnom parku Kornati. Tamo negdje u daljini kotrljaju se oblaci ponad Velebita i nago-vješćuju buru, a ovdje iznad nas bistar svod, oko

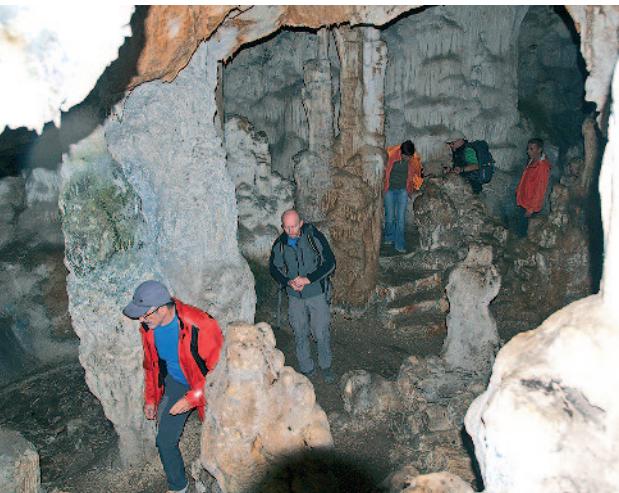

nas ljeskavo more koje se preljeva od kristalno-plave do metalnomodre, da bi se na obzoru ulilo u nebo. Dok strujimo po tom beskraju, iza svakog se zavoja pojavljuje nepregledan niz školja i stijena koje nas očaravaju – zavodljivih, brežuljkastih, mekih oblika, opletenih suhozidima poput ukrasa.

Pristajemo u tihoj uvali s nekoliko kuća i razmilimo se među zidovima i stijenama. Pronalazim komadić obale i prisvajam ga – skidam cipele, čarape, uranjem do gležnja u sveže more i slušam – tišinu. Ispred mene spokojni otoci koji leže na sjajnome zrcalu, a oko mene zvuk na »mute«, uz iznimku mojih privatnih morskih

orgulja koje zasviraju kada more nježno zađe pod šupljikavo stijenje uz obalu, tihih poljubaca mora i obale.

Neizostavno smo se uskoro zaustavili i na otoku koji je obilježila tajnovita tragedija naše dvanaestorice vatrogasaca. Odšetali smo do velikoga latinskog jedra koje je postavljeno kao spomenik njihovoј žrtvi i do impozantnih križeva od suhozida koji su odraz njihove patnje. A oko otoka i dalje bruji život – u svečanu tišinu koja se nadvila nad otoke doplovio je gliser s veselim Francuzima koji neustrašivo skaču u hladno more i glasno uživaju u ovoj osami i mirnoći.

Špilja Strašna peć

MARIO PREŠEĆKI
MARIO PREŠEĆKI

Uspon prema Orljaku

Zagorski planinari na Orljaku

Došlo je vrijeme ručku. Ovaj se put ne gostimo iz ruksaka, već u restoranu u izdvojenoj uvali Statival. Jedrilice koje upravo odavde isplovjavaju nose nasmijane i vedre nautičare pa točno vidimo kakvi ćemo mi isploviti kad utažimo glad i žđ u ovom kutku raja. Na jelovniku su skuša, palamida i roštilj (jer ipak se treba i najesti, pomisli u sebi svaki pravi Zagorec) te krasno crno vino. Ono me, uz brojne poklike, i obodrilo da se ipak okupam nakon ručka, jer more je neumorno mamilo k

sebi tijekom čitavog dana plovidbe. No, nisam bila rijedak kupac – u uvali pored restorana nasukao se brod sa Zagorcima i mnogi su popadali u more, guštajući u suncu i kupanju kao usred kolovoza, veselo pljuskajući po plavetnilu, otimajući svatko po djelić ove ljepote za sebe.

Nakon ovog osvježenja polako smo odbrodili natrag u Sali pa je još prije večere pala dvosatna šetnja gotovo do samoga kraja šetnice koja vodi uz more. Lungo mare se pritom od asfaltiranog puta pretvara u betonirani, pa potom u samo ugaženi uski puteljak kuda ljeti prolaze kupači da se sakriju duboko među drveće i stijene te tamo nađu svoj mir. Ovdje ga zaista nije teško pronaći.

Uvečer je posljednja zajednička večera jer je ipak došlo do promjene plana. Hladne glave i sa žalom u srcu odlučili smo da se ipak vratimo dan prije jer je najavljenno iznimno loše vrijeme. No, bez obzira na to, sutradan ćemo ipak vidjeti sve što smo planirali u dva dana.

Posljednji dan boravka rezerviran je za Park prirode Telascica i njegove impozantne klifove koji nas vode ravno u svijet davnih vremena. Prošetali smo uz njih baš prije nego što je počela dosadna kiša. Uspjeli smo se dokopati i slanog jezera Mir, čije ime govori samo za sebe. Šteta je samo što je počelo kišiti pa nije bilo vremena, a ni volje da ga obidiemo u tom sumornom ozračju. Srećom, na Velom Ratu, najsjevernijem dijelu otoka, kiše

MARIO PRESEČKI

Na grebenu Dugog otoka

nema te su vrijeme i prostor idealni za šetnju i solilokvij. Naravno, ni jedno ni drugo nije došlo u obzir kad imaš prekrasnu uvalicu koja gleda na nepregledno more i odlično društvo s kojim objeduješ na živom kamenu podno borova te se smiješ i bezbržno čavrilaš dok upijaš zanosan miris smilja i slatkog brša. Ovdje u blizini je i Saharun, jedna od najljepših uvala na svijetu, koju smo okrznuli samo izdaleka, iz autobusa, na putu prema trajektnoj luci Brbinj. Imam više nego očigledan razlog da se vratim na Dugi otok.

Otok nas je otpratio kišnim oblacima. Kad je trajekt krenuo prema Zadru, ušli smo u njih pa su samo rijetki povremeno izlazili na palubu, gdje ih je oštrim iglicama rezala kiša, dok je magla zastirala put prema kopnu. Moram li reći da nas je kopno dočekalo toliko obilnom kišom da smo morali zavojitom i obilaznom cestom preko

Klifovi u Parku prirode Telašćica

Obrovca? Ne moram. Želim završiti ovaj osrvt ovako: Za sobom ostavljamo mirise, radost, more i borove, no pred nama su već planovi za more novih pustolovina.

Planinarska kolona na Velikom Kornatu

MARIO PRESEČKI

Na vrhu našeg otoka

PD »Hvar« - antistres udruga

Ivan Zaninović, Hvar

Covjek, priroda, druženje. Ili još bolje: čovjek i priroda u dobrom društvu. Na papiru – mala razlika, tek poneki zarez ili slovo. No u stvarnom je životu velika razlika između ispravnog nabranja navedenih riječi i njihova doživljavanja. Današnji nam način života ostavlja sve manje vremena za uživanje u ljepotama zavičaja, a i druženja među ljudima svode se manje-više na sjedenje u kafićima. Bijeg od takvog načina života definitivno možemo pronaći na izletima u prirodi. Na otoku Hvaru, hvala Bogu, mjesta za to ima u izobilju. Za takav oblik druženja nisu potrebne posebne pripreme, nema proba, treninga, obveznih dolazaka. Potrebno je samo malo slobodnog vremena, dobra volja, lijepo vrijeme i antistres terapija može početi.

Još početkom 2011. osnovano je u gradu Hvaru PD »Hvar«, ponajviše zaslugom pok. Radovana Draganića. U posljednje je vrijeme udruga malo zastala, no prošle se zime konačno počelo s ozbilnjom reorganizacijom i konkretnim akcijama radi oživljavanja aktivnosti. Na izbornoj skupštini društva, održanoj u siječnju 2015., za predsjednika je izabran Ivan Zaninović,

dopredsjednica je Matea Draganić, dok je tajnik Ivica Tomićić.

Prvi ozbiljniji izlet bio je planiran za početak svibnja. Cilj nam je bio vrh Sv. Nikolja, najviša točka otoka Hvara, no nažalost, izlet je otkazan zbog loših vremenskih uvjeta i obilne kiše. Ponovno je zakazan za kraj listopada, po završetku turističke sezone i taman uoči početka branja maslina. Iako je nekoliko dana prije puhalo jaka bura, na sam dan izleta vrijeme je bilo idealno: vedro, sunčano, ne prevruće, uz mjestimičan povjetarac. Da smo birali vrijeme, ne bi moglo biti bolje.

Mjesto okupljanja bila je konoba »Kod veselog Živka« u Velom Grablju, selu udaljenom desetak kilometara od grada Hvara. Okupilo nas se tridesetak, od kojih i sedmero-osmero djece. S nama su i tri psa. Neki su članovi društva prigodu iskoristili za dodatan trening; do Veloga Grabla došli su biciklima. Prije polaska obišli smo prostorije »Doma sanjara«. Uređen je zaslugom i radom članova udruge »Pjover«, koja se bavi zaštitom i revitalizacijom Veloga Grabla. U dvije spavaonice ukupno ima deset kreveta na kat, prikladnih za smještaj manjih skupina koje bi dolazile na izlete

po našem otoku, za smještaj sudionika Festivala levande koji se održava u selu i sl. Zaista hvalevrijedan uspjeh, koji se može smatrati i produženjem ljetne turističke sezone.

Od »Doma sanjara« put nas je vodio stazom kroza selo, uz destileriju lavande »Petrola«, do tzv. Pjovera. To je mjesto kamo se slijevala i gdje se skupljala voda koja se poslije koristila u destilaciji, od koje je selo svojevremeno i živjelo. Nastavili smo dalje prema istoku, uza crkvicu sv. Vida, starim putom koji je većim dijelom zapušten pa je trebalo pripaziti da se tko ne ozlijedi. Sljedeća nam je postaja bila Japjenica (Vapnenica), koja se nalazi uza samu cestu za Stari Grad. Japjenice su kamene »građevine« kružna oblika, rađene tehnikom suhozida. Njihovim paljenjem dobivalo se vapno. Ova je još uvijek sačuvana u izvornom obliku, što možemo zahvaliti neobičnom spletu okolnosti. Odmah po završetku gradnje njeni su graditelji bili mobilizirani na ratište. Jedan od braće poginuo je u ratu, a njemu u spomen Japjenica nikada nije bila zapaljena. Bilo bi dobro da se dodatno zaštiti, kako bi se i za buduće naraštaje sačuvao taj spomenik naše baštine. Primjećeno je, nažalost, da se mnogi prolaznici penju na njen vrh u želji za što atraktivnijom

fotografijom. Desetak metara od Japjenice nalazi se i gustirna (bunar) s kamenicom u kojoj su se otapali preparati za tretiranje kultura u poljima.

Odavde nas dalje vodi širok makadamski put. Uz ugodan razgovor svladavamo prvi veći uspon. Djeca razdragano trčkaraju oko nas. Ona nemaju predodžbu kolik je put pred nama. Prošli smo pored jednoga urušenog trima, a stižemo i do jednoga očuvanoga, na predjelu zvanom Garme. Trimovi (bunje) su kameni, kružni objekti, kućice građene »u suho«. Služile su težacima kao zaklon za vremenskih neprilika. Trim u vlasništvu obitelji Tomićić-Tajnikov zaista je u odličnom stanju. U njemu je više nego dovoljno prostora čak i za dvometraše. Očarava tehnika gradnje, sâm kamen na kamenu, bez imalo vezivnih sredstava – cementa, betona ili željeza, danas gotovo nezamislivo, a opet čvrsto i trajno. Pohvala vlasnicima koji se očito skrbe kako bi ga što duže očuvali.

Putem nam se otvaraju prostrana polja, izrađuju stari suhozidi, gomile, stare, napuštene kuće. Na uređenim imanjima primijetili smo i građevine novijega datuma. Sve su, međutim, rađene u starinskom stilu, od kamenja, uskladjene i uronjene u prirodu, maslinike, vinograde. Do kraja uspona

Planinarskim korakom prema Svetom Nikoli

MARINA ZAININOVIC

IVAN ŽANINOVIC

naša se kolona već dobrano rastegla. Treba istaknuti kako su čelo ekspedicije uvjerljivo ispred ostalih držale članice društva. Bravo cure! Na 626 metara visok vrh Sv. Nikolu stigli smo oko podne.

Vidik s vrha je predivan, u kojem god smjeru da se okreneš. Vidi se sve od Biokova do Brača i Visa, Sušac kao da je na dohvati ruke. Vide se i Šćedro, Pakleni otoci i Sv. Nedjelja, kao na dlanu. Odmor od pola sata poslužio nam je za osvježenje. Bilo je voća, sendviča i domaćih medenjaka. Mir i uživanje u vidiku nakratko je poremetilo zujanje jednog drona. Nije to bio teroristički napad, već su turisti što smo ih gore sreli poželjeli kamerom, iz ptičje perspektive, ovjekovječiti najvišu točku otoka. Kad već spominjemo mir i tišinu, treba reći da se za čitavo vrijeme izleta mobiteli gotovo i nisu oglasili. Moglo bi se na prste jedne ruke nabrojiti koliko je kratkih razgovora obavljenog, iako nas je bilo tridesetak odraslih. Kao da su svi poznati i nepoznati znali da smo u prirodi pa nisu htjeli smetati.

Za uspomenu smo napravili nekoliko fotografija, presukvli znojne majice i polako krenuli natrag. Zadovoljni ostvarenjem zadanog cilja, stazom smo silazili lakše nego što smo očekivali. Redale su se šale, anegdote, prepričavale su se zgode i nezgode s raznih putovanja i vrijeme je proletjelo u trenutku. Stigli smo u Velo Grable točno u predviđeno vrijeme, oko tri popodne. Za četiri i po sata prešli smo gotovo 18 kilometara. Umorne i zadovoljne, u konobi nas je čekao grah s kobasicama. Jeli su čak i oni koji ga inače ne vole. Bravo za našega kuhara! Vrijeme nakon ručka iskoristili smo za kratak radni sastanak. Predsjednik nas je izvijestio o radu društva i planovima. Bilo je i prijedloga za sljedeće akcije, pa i za društvenu himnu. Za to su vrijeme djeca imala priliku vidjeti i naučiti gdje se i kako se postavlja šator u prirodi. Sve u svemu, bio je to lijepo proveden dan, nadamo se samo prvi u nizu, bez stresa, bez žurbe, u dobrom društvu, samo čovjek i priroda.

Žumberački slapovi

Marica Planinšek, Zaprešić

Slap je voda koja teče niza stijenu. Gore, visoko, Bog pazi da nijedna kapljica prejako ne udari o kamen, svaku čuva i mazi. Dolje, na dnu slapa, sve se kapljice zagrle i iz njihova zagrljaja poteče planinska rijeka.« Otprilike su tim riječima mladi planinari, štićenici Caritasova doma u Brezovici, uz moju malu pomoć, definirali pojam slapa. Vode njihovih života, nažalost, nemaju uvijek bistrinu žumberačkih slapova koje su upoznali. Često su zamucene i stežu hladnoćom nevina dječja srca. Zato se svim silama trudimo, kad god možemo, poteći sa svojom djecom toplijim i čišćim tokovima.

Spuštamo se iz Caritasove kuće za odmor u Kalju prema Draganovu mlinu

na kraju Slapnice. Prije no što stignemo do mлина, tihim nas žuborom pozdravlja rječica Kalovka. Uvijek nam se ponovno obraduje i ponudi nas bistrom vodom. Ne napušta nas, vodi nas sve do Draganova mлина. Tamo se jačim žuborom oprosti i uroni u Slapnicu. A u Draganovu mlinu opet se susrećemo s dragom priateljicom, uvijek vedrom bakom Nadom. Ona je dobri duh doline Slapnice i njena jedina stanovnica. Visoko su gore sela Pećno, Kalje i Drašći Vrh – do svakog od njih ima gotovo jedan sat pješačenja. Napuštamo baku Nadu i nastavljamo put u društvu još jedne prijateljice, rijeke Slapnice.

Dan je veoma vruć, a tek je polovica lipnja. Svi znamo da je prerano za kupanje u planinskoj rijeci, ali da barem šuti, da nas barem ne zove žuborom. Kako je odbiti? Zov Slapnice sve je glasniji i eto... ni gojzerice ne stižemo izut! Pa što? Planinari smo, kupamo se u kompletnoj planinarskoj opremi! Teta se buni, više i... pljas! Malo smo joj pomogli da se i ona okupa odjevena! Radost do ludila!

O, naša žumberačka vodena prijateljice, vodi nas dalje, sve do slapa Brisala! Most preko rječice već je pomalo klimav, no mi smo spretni i sigurni. Korak po korak, kamen po kamen, malo kroz vodu... ionako smo već potpuno mokri. Na kraju staze prizor iz bajke. U svojoj raskoši obrušava se niz visoku stijenu slap Brisalo. Opet se kupamo u njegovu jezeru. Brrr... ovo je zbilja hladno! Grijemo se usponom iza zavjese slapa, pa malo strmom stazom prema Pećnu.

Vraćamo se opet prema Slapnici. Hodajući dalje nizvodno naišli bismo na odvojak za pristup pod slap Vranjak. No, za danas je dovoljno, to ćemo drugom prilikom.

Slap Brisalo
u Slapnici

Dječja igra u jezeru pod slapom Brisalo u Slapnici

Ta druga prilika pružila se iste godine nakon obilnih jesenskih kiša. Ovaj put polazimo iz kamenoloma kod Medven Drage. Nešto prije odvojka za Vranjački slap nalazi se Ribički dom. Lijep je, ali nekako pust. Naši radosni glasovi ipak su mu udahnuli malo života. Slapnica je sada na lijevoj strani, baš kao i naša srca. Tu i jest mjesto pravoj prijateljici! Markacija ulazi desno u šumu i nakon desetak minuta evo nas ispred divlje ljepote slapa Vranjka. Razlikuje se od Brisala. Pada u kaskadama niz nekoliko stijena. Koji je slap ljepši? Na to je pitanje nemoguće odgovoriti. Pri povratku djeca uoče markiranu stazu koja vodi lijevo, prema Rudama Pribičkim, no danas nam to nije u programu. Opet se spuštamo u Slapnicu. Tu je, odmah nasuprot ulaza prema Vranjku, netko sagradio prekrasno malo odmorište od trupaca i granja. Slapnica ovdje tvori malo jezerce, pitoma je, tako bliska. Poziva umorne noge na odmor u svom zagrljaju, ovaj put ipak bose! Ovom će danu doći kraj, no priča o žumberačkim slapovima još ne završava.

Nastavljamo je polovicom studenoga 2015. Kad smo već posjetili Brisalo i Vranjački slap, ne možemo zanemariti još jedno mjesto nevjerojatne ljepote. To je slap Sopot, nadomak sela Sopotâ, nedaleko od Sošica. Stara vodenica podno slapa nijem je svjedok veličanstvenog prizora. Slijedeći markiranu stazu uza slap, iskušavamo svoje penjačke sposobnosti. Ponosni smo do neba! Prisjećamo se prekrasnih Cesarićevih stihova: »Teče i teče, teče jedan slap, što u njemu znači moja mala kap?« Zaista, što znači naša mala kap u usporedbi sa svim vodenim ljepotama kojima smo svjedočili na svojim žumberačkim pohodima? Možemo odgovoriti samo posljednjim stihovima iste pjesme: »Taj san u slapu da bi mogo sjati i moja kaplja pomaže ga tkati.«

Rijeke Slapnica i Kalovka duboke su kao dječja čežnja za ljubavlju i prihvatanjem. Slapovi Brisalo, Vranjak i Sopot visoki su kao naša nada za boljim sutra. A gdje su žumberački slapovi i rijeke? U velikim srcima malih planinara!

Uspon na Bavški Grintavec

Tomislav Friščić, Ivanec

Dalek, usamljen, zaboravljen. Prilično teške riječi, koje nitko od nas ne voli čuti ni izgovarati, bez obzira na to o kojem je području života riječ. Osobito mi je to strano kad je riječ o planinama i planinarstvu, ali eto, ima i toga.

Godinama odlazim u slovenske planine, ali se nikada, doslovno nikada, nije dogodilo da bilo u koje doba godine nisam sreo nekog planinara ili penjača. Ovaj put nismo susreli nikoga u desetak sati hoda, usred ljeta i na dan bez kiše! No, za sve postoji prvi put, samo treba izabrati pravo mjesto ili u ovom slučaju – pravu planinu.

Preko alpskog prijelaza Vršiča ljeti prelaze kolone automobila, motociklista, biciklista, izletnika, planinara... Većina njih gleda ili se penje na Prisojnik ili Mojstrovku. Malo se tko odlučuje za Bavški Grintavec (2344 m), udaljen i teško pristupačan bijeli, kameni vrh koji se strmo uzdiže iznad dolina Trente, Bavšice i Soče. Zbog sličnog imena, mnogi pomisle na Grintovec (2558 m), najviši vrh Kamniško-savinjskih Alpa. No osim po imenu, po svemu se drugome ta dva vrha veoma razlikuju. Kamniški Grintovec, zahvaljujući razmijerno lakom pristupu i činjenici da je najviši u svojoj skupini, jedan je od najposjećenijih slovenskih vrhova, dok je Bavški Grintavec jedan od najmanje posjećivanih, a pristup na nj težak je ili vrlo težak. Iako se ubraja među »velikane« Julijskih Alpa, tko zna bi li Bavški Grintavec imao i tih malo posjetitelja da nije uvršten u proširenu slovensku planinarsku obilaznicu (orig. Razširjena slovenska planinska pot).

Prvi sam put za njega čuo prije desetak godina spuštajući se s Jalovca prema izvoru Soče. Dok sam ležao u travi, bos i ponosan, započeo sam razgovor s dvojicom planinara, očigledno, ocem i sinom. Činili su mi se bezvoljnima i umornima pa sam im htio prenijeti malo svoje dobre volje nakon uspješnog pohoda, no dok sam im ushićeno iznosi svoje dojmove s Jalovca, samo su me »blijedo«

gleđali. Napokon je jedan od njih, pogнутne glave i uz polagano klimanje lijevo-desno, prozborio dvije meni tada nepoznate riječi: »Bavški Grintavec«. Spomenuo je da je uspon na taj vrh težak i zahtjevan. Zapravo ga i nisam baš posve razumio, ali mu unatoč tome nisam postavljao nikakva pitanja. Pa ipak, taj je susret bio dovoljan razlog da poslije, u miru i toplini svoga doma, pokušam saznati nešto više o toj nepoznatoj planini. Podaci o Bavškom Grintavcu bili su mi tada teško dostupni jer je internet tek bio u začetcima, a nikad nisam susreo

Bogata vegetacija pod Bavškim Grintavcem

TOMISLAV FRŠIĆ

Uspon kroz stijenu

nekoga tko se na nj penjao. Budući da sam u to vrijeme bio zaokupljen drugim planinama, Bavški Grintavec ostavio sam na »čekanju« – sve do prošle godine.

Na taj vrh vode tri označena puta, najlakši iz sela Soče. Istini za volju, i taj je naporan, osobito kada je vruće, jer uspon traje više od pet sati. Izabrali smo najteži uspon, onaj preko Kanskoga prevala, koji vodi preko sjevernoga grebena i mnogi misle da je taj najljepši. Taj se uspon gotovo na svim forumima opisuje kao jedan od najtežih u Sloveniji i spominje gotovo sa strahopoštovanjem. Započinje upravo tamo gdje i uspon na Jalovec. Ishodište puta je kuća kod izvora Soče (876 m), odakle se najprije ide dva-tri kilometra cestom do parkirališta i rampe u Zadnjoj Trenti. Odatle treba dalje cestom, slijedeći markacije duž Suhog potoka. Na jednom se mjestu odvaja staza za Zapotoške slapove, no ovaj put za njih nemamo

vremena. Put ubrzo prelazi u usku stazicu, koja se odmah počinje strmo dizati prema slikovitoj i tihoj planini Zapotoku (1380 m). Već se u tom dijelu nailazi na nekoliko težih detalja gdje osiguranje omogućuje sigurno priječenje potencijalno opasnih usjeka, osobito kad je mokro.

Do pastirskoga stana trebalo nam je oko dva sata. To je pravo mjesto za kratak odmor. Put se odatle opet vrlo strmo diže prema stijenama Zapotoškoga vrha i prijelazu Velikim vratima. Šuma postupno prelazi u grmlje, a ubrzo i ono nestaje te ga zamjenjuje travnato pobočje. Bavški Grintavec čini se odande sasvim blizu, ali samo naizgled.

Ubrzo se staza račva: lijevo se odvaja lakša varijanta penjačkog uspona na vrh kojom se namjeravamo vratiti, a mi nastavljamo desno, gotovo vodoravno preko sipara, prema sedlu Kanji. Tik prije sedla put skreće lijevo na »škrbinu« (oštar prijevoj), gdje je ujedno početak osiguranog puta. Nakon ugodnog hoda po siparu i travi, pogled u dubinu doline Bavšice i na okomitu stijenu koju treba ispenjati teško da ikoga ostavlja ravnodušnim. Planina je upravo onakva kakvom je i opisuju: teška i zahtjevna.

Put kroz stijenu uistinu je izvrsno osiguran, a ima doslovno svih vrsta pomagala, bez kojih bi uspon bio težak ili nemoguć. Tu su sajle, metalne stube, prevjesi preko kojih se treba dobro nagnuti u dubinu, priječnice i još mnogošto. Koljena često treba dići do brade, rastegnuti se čas lijevo, čas desno. Noge trpe naporne izazove, a potrebno je i mnogo snage u rukama. Teško da bih se tuda zaputio bez sigurnosnog pojasa.

Teško je sve dok se ne dođe do grebena, koji je pak tako uzak da uži valjda i ne može biti. Zakratko stižemo do mjesta gdje se s lijeva priključuje lakša varijanta uspona na vrh. Čovjek na tom mjestu pomisli da je dalje sve »laganini« do vrha, jer to je ipak lakša staza pa sigurno više nema teških detalja. Potpuna zabluda! Upravo ondje počinje jedna od najkršljivijih dionica, ne samo na tom putu, nego na svim planinama na koje sam se do sada penjao. Doslovno se sve lomi, i pod nogama i pod rukama. Na što god staneš, leti, za što god se uhvatiš često ostane u ruci, a ti kamo već dospiješ. Klinova i sajli ondje je razmjerno malo i, za razliku od prvog dijela, mnogo je slobodnog penjanja. Tu je i jedan kuloar, doduše sav u sajlama, ali i u njemu kamenje neprekidno leti ili ispod tebe ili

ispod onoga tko se penje iznad tebe. U jednom uskom prolazu između dviju stijena treba se doslovno svinuti u obliku slova S. Posrijedi je pravi labirint krhkikh polica, usjeka te viših ili nižih kamenih stuba.

Nakon otprilike sat i pol penjanja, odnosno ukupno oko pet sati puta, nalazimo se na vrhu. Svladali smo oko 1400 metara uspona, od čega je 400 metara penjanja. Vrijeme je oblačno, i prilično sporno. Popili smo veoma mnogo vode. Kako li je tek kada se ide po vrućini i suncu!

Na vrhu nas je dočekala magla pa nažalost nije bilo vidika, ali ni prevelikog zadovoljstva jer nam je svima već bio u mislima nimalo lagan silazak. Inače, upravo zbog svoje odmaknutosti od drugih velikih vrhova Julijskih Alpa, mnogi hvale posebno lijep i ponešto drukčiji vidik na čitav niz vrhova u okolini, a osobito na Jalovec.

Ako dosad netko nije vjerovao da je silazak teži od uspona, ovdje mu se pruža jedinstvena

prilika da se u to uvjeri. Iako među nama petoricom nije bilo početnika, te premda svi znamo hodati po Alpama i paziti na svaki korak, bilo je gotovo nemoguće izbjegći odronjavajuće kamenja. Sva je sreća da nije bilo nikoga ispod nas, a niti iznad nas kad smo se penjali. Čak su i »gamsi« te nedjelje valjda imali nekog važnijeg posla.

Na mnogim mjestima nedostaje oslonca ili ga jednostavno ne vidiš. Često požališ što nemaš barem kojih desetak centimetara duže noge jer ti upravo toliko nedostaje za siguran korak. Spuštamo se jedan po jedan, a ispod svakog od nas kotrlja se više ili manje kamenja. I tako, malopomalo, stižemo do račvanja, odakle možemo direktnim ili lakšim putom sići u dolinu. I na toj dionici treba biti oprezan jer je mnogo sipara. Tek kad se dođe do mjesta gdje se razdvajaju putovi: put za Kanski preval i izravan put prema vrhu, može se odahnuti i reći: hvala ti, planino, što si mi dopustila da se popnem na tebe. Ima, dakako, još

Osigurani put po vršnom grebenu

Bavški Grintavec

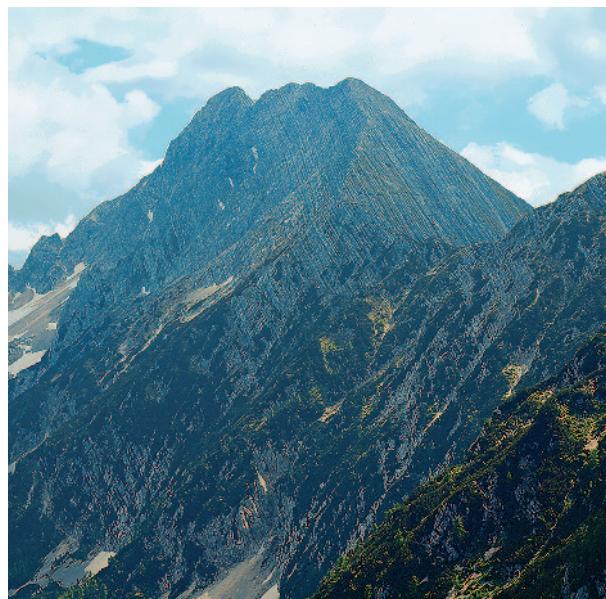
opasnosti na putu, ali to je »mačji kašalj« prema onome gore.

Upravo je ondje bila granica magle, tako da smo još nakratko mogli uživati u vidiku prema Prisojniku i Razoru. Premda u Sloveniji cijenim točnost satnica i ocjene težine pojedinih putova, ocjena »zahtjevan« za izravan uspon prema vrhu, kako piše na kamenu, ipak je preblaga. Doduše, na nekim je portalima taj put opravdano klasificiran kao vrlo zahtjevan. Mnogo je slobodnog penjanja, a o kršljivosti i padanju kamenja da i ne govorimo.

Kada se napokon siđe do ruba šume, potrebno je natjerati umorne noge da hodaju još dva-tri sata kako bi se stiglo do parkirališta i zaslужenog odmora u planinarskoj kući kod izvora Soče. Sveukupno nam je trebalo oko devet sati hoda. Nema gotovo nikakve mogućnosti za improviziranje jer u vršnoj zoni nema planinarskih objekata. Moguće je noćiti u šatoru na planini Zapotoku, no većina poduzima uspon na Bavški Grintavec kao

napornu jednodnevnu turu. Dio penjača uspoređuje uspon preko Kanskog prevala s usponom na Triglav preko Plemenica, no mislim da je uspon na Bavški Grintavec tim putom ipak teži, ne samo zbog već spomenutih prevjesnih detalja, već i zbog duljine, ali i činjenice da penjački dio počinje tek nakon četiri sata uspona. No, na onaj dio penjanja preko Kanskog prevala rado bih se ponovno uputio jer je to uistinu prava adrenalinska ferata. Ako opet budem išao na Bavški Grintavec, krenut ću iz sela Soče jer ipak volim sam odlučivati o svojoj sigurnosti, umjesto da igram rulet s raznim mogućnostima, od kojih neke ne moraju uvijek završiti sretno.

Bavški Grintavec po mnogočemu je jedinstvena planina. Duljina uspona otjerat će prosječnog planinara, ali i privući sve one koji su se već popeli na najrazvijanije vrhove Julijskih Alpa jer Bavški Grintavec kao da izaziva: »Dragi moji prijatelji planinari, dodite i osjetite moju samoću, tišinu i divljinu, moje grebene, izbratzane od vjetra i kiše, dodite do mene, pod moje skute, da vidite nešto što još niste vidjeli, da osjetite u mojim stijenama svu silinu i snagu nedodirljive i neuništive ljepote planina i prirode.«

Stjenoviti vršni dio Bavškog Grintavca

Doživljaj vjetra ili uspon na Golić po buri

Pavao Jurčić, Zagreb

»i tako smo išli od kuka do kuka,
često je nozi pomoć dala ruka«

Dante, Pakao

Pomorci zasigurno poznaju čudi vjetra bolje od nas planinara, ali nema sumnje da ga i mi katkad možemo doživjeti u svoj njegovoj silini, kao i oni. Ne volimo vjetar pri planinarenju jer nam otežava posao, ali ga često ne možemo izbjegći. U čitavoj svojoj planinarskoj karijeri ne pamtim da sam ga ikad doživio kao odlučujući faktor uspjeha ili neuspjeha, ali u subotu, 26. rujna, prilikom uspona na Golić, bio sam tome najbliži.

Nakon odluke da posjetimo Paklenicu, nas smo trojica – Nik Juračić, Branko Braum i ja – krenuli iz Zagreba po kišnom vremenu, s dobrom prognozom i nadom da će se vrijeme u području južnog Velebita poboljšati. Kao iskusni planinari, nismo se dali zavarati obećavajućim predviđanjima sinoptičara pa smo uz glavni cilj, Vaganski vrh, imali i alternativu u slučaju nepovoljnog vremena – uspon na Golić.

Kad smo toga popodneva stigli u Ramića dvore, puhalo je jaka bura. Vrhovi u glavnom velebitskom grebenu bili su skriveni pod oblačnom kapom iz koje je vjetar donosio kapljice kiše na sunčanu stranu vremenske fronte što se protezala sjeverozapadno-jugoistočnom crtom duž dolina Brezimenjače i Pakleničkog potoka. Bilo nam je jasno da od uspona na Vaganski vrh neće biti ništa ako bura i dalje potraje te da ćemo morati pokušati s alternativnim usponom.

Sutradan, u subotu ujutro, upravo se to i dogodilo. Vremenske se prilike nisu poboljšale i primorale su nas na »plan B«. Uspon na Vaganski vrh, ravno u burni oblak, bio bi ludost. Nešto poslije 10 sati krećemo iz Ramića dvora (550 m) prema Buljmi i zatim odvojkom za sedlo Stražbenicu (1130 m). Bura puše jednako jako, a iz oblaka i dalje pomalo rosi. Čim smo na putu iz bukove

šume primijetili promjenu vegetacije i prisutnost crnoga bora, ukazalo se sunce, a vjetar je ojačao. Pojačan vjetar na putu ne stvara nam veće poteškoće sve do izlaska s brisanog prostora nastalog nakon požara u kojem je izgorjela šuma iznad Velikog Rujna. Stižemo na Zubkov dočić, 1065 m iznad razine mora. Tu se stanje naglo mijenja i započinje prva ozbiljna borba s burom.

Naleti bure su jači pa često gubimo ravnotežu. Uspon je sve sporiji i naporniji, a međusobno sporazumijevanje postaje nemoguće. Unatoč svemu, uporno, ali vrlo polako, napredujemo ugaženom stazom prvih sto dvadeset visinskih metara vršnog stoča Golića. U jednom nam trenutku postaje jasno da posljednjih osamdeset visinskih metara do cilja u ovakvim uvjetima nećemo moći svladati ne promijenimo li taktiku uspona.

Pitanje je možemo li uopće uspjeti ne prestane li vjetar, jer je alternativni put – u zavjetrini, po jugozapadnoj kosi vrha, koja nam se činila prolaznom – zapravo strm i teško prohodan krš. Uostalom, zavjetrina je u okolnostima gotovo orkanskih naleta vjetra vrlo relativan pojam. Nakon kraćeg odmora ipak smo se pokušali uspeti tim pristupom. Bila je to teška, ali ipak ostvariva alternativa. Puževim korakom, prilično iscrpljeni, uspijevamo stići do cilja, vrha Golića (1265 m).

Udari bure sada su nešto slabiji, što nam omogućuje da desetak minuta ostanemo na zaklonjenoj strani vrha. Uspijevamo načiniti nekoliko fotografskih snimki, pogledati uokolo na burno prostranstvo planinskog raja južnog Velebita, a zatim počinjemo sa silaskom, opravdano zadovoljni postignutim, jer brojke ne lažu. Toga su popodneva na vrhu Golića bila tri planinara koji iza sebe imaju ukupno 220 godina života. Iako

Branko i Nik na vrhu Golića

se Golić među velikanim južnog Velebita ni po čemu ne ističe, bio je, s obzirom na objektivne teškoće toga dana, vrijedan uspjeh.

Silazak s planine obično zahtijeva manje napora. Tako je bilo i ovaj put jer su staza do Stražbenice, kroz šumu, i grebenska staza između Brezimenjače i Suve drage, sve do Malog Mozga, laka šetnja, osim prvih dvjesto visinskih metara do Zubkovog dočića. Kad smo ispred Malog Mozga skrenuli na strmu stazu prema potoku, stanje se promijenilo. Naše umorne noge počele su se spoticati na skliskoj travi i skokovitoj kamenitoj stazi. Činilo nam se da posljednjih tristo visinskih metara silaska kroz strmu bukovu šumu traje vječno. No napokon je došao kraj i tom posljednjem izazovu na našem putu. Kad smo stigli do potoka, sve su naše muke prestale. Pregazivši potok, u kojem je vrlo malo vode, stupamo na dobro ugažen put kojim smo ujutro bili krenuli prema Buljmi. Taj nas je doveo do doma, kamo smo živi i zdravi stigli oko 5 sati popodne. Sedam sati napornog hoda i bure bilo je za nama.

Vrijeme odmora nakon uspјelog planinarskog pothvata uvijek je veliko zadovoljstvo jer osim relaksacije pruža mogućnost vrednovanja proživjele pustolovine dok su sjećanja još svježa. Razmišljajući o upravo završenom pothvatu, postupno stvaramo mozaik nezaboravnih

uspomena koje obogaćuju naš život – upravo ono što tražimo i zbog čega idemo u planine. Ovaj je put taj doživljaj bio potenciran ekstremnim vremenskim prilikama i zbog toga će mi ostati duboko pohranjen u sjećanju.

Subota je, posljednji dan u Ramića dvoru. U predvečerje izlazim pred kuću. Udari bure ne jenjavaju. Ukrzo je pala noć, a na jugoistoku se pojavio pun mjesec. Gdje koji oblačić, otgnut od vršne naoblake i osvijetljen mjesecinom, prošao bi nebom kao nestošno dijete koje bježi iz ruku svoje majke i ubrzo nestao u tami. Iz kuće je dopirao žamor ljudi koji su se oko stola veselili uz čašu vina. Naslonjen na ogradu ispred dvora, dugo sam gledao u mrku dolinu pakleničkog prodora. Obrisni planinskih vrhunaca, obasjani mjesecčevim svjetlom, bili su kulise ispred kojih su se crne grane murve iznad moje glave na udarcima vjetra grčevito njihale izvodeći neki svoj fantastični ples.

U tom su prizoru, uz fijuk bure, mir i pokret bili u suživotu. Prikovan mir kamenoga krajobraha na mjesecini i pokretanje vegetacije na vjetru bili su kao odraz nekog drugog svijeta, tjelosnog pokreta pri usponu i mira što ga čovjek doživljava u duši nakon uspješnoga planinarskog pothvata. Još jednom, po ne znam koji put, sa zadovoljstvom sam spoznao da me planina ni ovaj put nije iznevjerila.

Po južnom Velebitu

Hrvoje Tržić, Našice

UPD-u »Krndija« u Našicama dogovorili smo se da ovoga ljeta poduzmemo višednevnu turu po Velebitu. Nakon brojnih sastanaka, poziva i analiza konačno je utvrđeno da se na južni Velebit uputimo neposredno uoči blagdana Velike Gospe.

Svi veseli i razdragani, iako pomalo umorni jer je polazak zakazan u vrijeme kad i pjetli spavaju, sastajemo se u središtu Našica. Putovanje do Starigrada Paklenice može početi. Nakon razbijanja početne »treme«, put kratimo planinarskim i svim drugim razgovorima, a iz našega se kombija šire slatki mirisi pripremljeni za okrjepu tijela u velebitskim visinama. Prolazeći kroz Liku, pogled usmjeravamo prema upečatljivom Ziru, koji je u našem narodu izvor brojnih legendi, priča, povijesti, kulture, prkosa i ponosa. Sunce para oblake milujući svodove velebitskih vrhunaca, a mi jedva čekamo da uđemo u čudesan planinski svijet. Raznoliki oblaci plešu božanstveni pir dok im se vršni dijelovi planine pletu pod nogama, kao da žele biti ponad njih, i u prvom planu.

Dočekuje nas, kako je bilo i dogovorenog, gospodin Žagar, sukreator našeg puta. Prenosimo mu dojmove s putovanja i kratko razgovaramo o onome što nas očekuje. Pripovijeda nam o životu na Velebitu i Našičanima koji su se ovdje na Velebitu iskreno zaljubili u planine te im podredili svoj način života.

Prije uspona na planinu uživat ćemo u blagodatima Jadranskog mora pogledavajući prema vrhovima Velebita koji se uzdižu iznad nas. Poslije kupanja krećemo na Veliko Rujno, najveću velebitsku visoravan. Središnje mjesto na njoj zauzima kapelica posvećena Majci Božjoj, koju prilikom svetkovine Velike Gospe posjećuje mnoštvo vjernika i planinara. Tek je nedavno probijena makadamska cesta od Starigrada do Rujna. Sve se dotad sva građa i oprema ovamo nosila na leđima. Tih dvanaestak kilometara puta do Velikog Rujna oduševljava nas predivnim vidicima. Velebit ovdje pruža sasvim drugačiju sliku od one iz donje

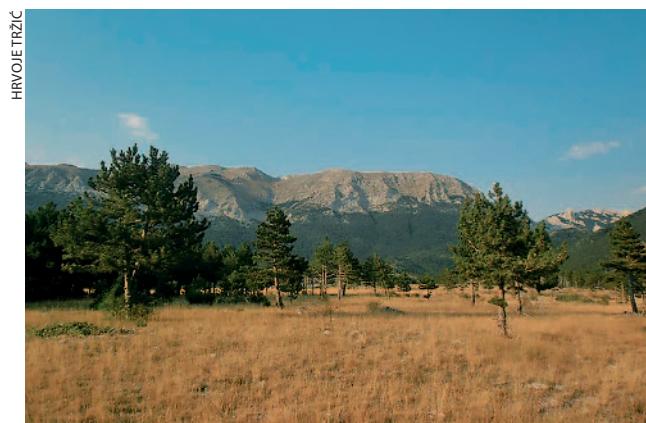
perspektive. Zastajemo da bismo fotografirali kameno blještavilo i veličajnost planine.

Po dolasku na odredište čudimo se ravnici okruženoj strmim liticama, a nakon početnog zanosa smještamo se unutar dvorišta i suhozida crkve. Na tome ćemo se mjestu osjećati sigurnijima. Dok postavljamo šatore i raspремamo brojne stvari, na Velebit spušta se mrak. Budući da smo umorni od puta i morskih avantura, ne ostajemo dugo budni. Pa ipak, svi se zajedno prije sna divimo nebeskom prostranstvu ukrašenom zvijezdama padalicama – Suzama svetog Lovre. Velebitsko je nebo idealno za promatranje meteora.

Tonemo u san. Zamisao o noćenju u šatorima činila se idiličnom. Željko nam je prije toga pripovijedao o divljim velebitskim konjima koji tumaraju ovim prostranstvima, a neke je među nama i uplašio pa su bili sretni što je oko šatora bila suhozidna ograda. Noćenje na Velebitu doživljavam kao odmor za dušu, iako u šatoru nema baš udobnosti i luksuza. Velebitski noćni povjetarac često nas opominje da ne zaboravimo gdje smo, ali nas neobična tišina umiruje.

Uspon na Bojin kuk

Osvanuo je vedar i sunčan dan. Već rano ujutro, poslije doručka, krenut ćemo u prvi planinarski

Veliko Rujno

Bojin kuk, najviši vrh u Bojincu

pothvat. Cilj je Bojin kuk (1110 m), najviši vrh u Bojincu, području neobično slikovitih vapnenačkih kukova. S visoravni Rujna čini se nadohvat ruke, ali je zapravo vrlo daleko. Neobičan krški

reljef Bojinka zaslužan je za proširenje granica Nacionalnog parka »Paklenica«. Naime, promjenama granica Parka obuhvaćen je i Bojinac, kao zapadna, izdvojena cjelina.

Iznimnost krajolika i slikovitost privlače i oduševljavaju. Uspon je zahtjevan i ne preporučuje se neiskusnim planinarima, no vidik s Bojina kuka jedan je od najljepših velebitskih vidika uopće i ne želimo ga propustiti.

Nakon početnog traženja puta prema vrhu polagano se uspinjemo, u koloni i oprezni. Ubrzo ulazimo u stjenovito područje i penjući se s kamena na kamen približavamo vrhu. Na jednom dijelu dočekuju nas sajle i strm put kroz stijenu. Vidici na Rujno sve su širi i ljepši. Sunce nemilosrdno sije i grije nas i krš. Nakon kraćeg odmora ukazuje se i more. Nakon prevjesne stijene i ponovno lakšeg dijela nailazimo na putokaznu ploču koja pokazuje tri smjera. Izabrali smo uspon sjevernom stranom, koji je lakši, ali znatno duži.

HRVOJE TRZIC

Veliko Rujno s Bojincu

Neki odustaju i ostaju uživati u vidiku, a drugi nastavljaju prema cilju.

Premda smo mislili da ćemo se penjati po hrptu, markacije nas vode u hlad borova. Među impresivnim krškim oblicima čovjek se osjeća tako malen, a opet sretan i velik. Veselimo se što takve blagodati imamo nadohvat ruke, u Hrvatskoj. Polako, korak po korak, u samom srcu velebitskoga krša, čovjek pronalazi sebe i svoj primarni i skonski cilj, a to je život u skladu s prirodom, koja pruža ruku mira i suživota.

Skačemo s kamena na kamen i pridržavamo se rukama kako ne bismo upali u neku od škrapa. Put do vrha nije bio lak pa na kraju ostajem sam. Prilično uzbuden i nestrljiv, jedva sam dočekao da ugledam vrh. Stojim na Bojinu kuku i promatram daljine ostajući bezaha, dok mi vjetar olakšava nesnosnu vrućinu. Snaga planine i šarolikost krajolika stopili su se u samom vrhuncu planine. Vidik s Bojina kuka obuhvaća Starigrad, otoke te velebitske vrhove i prostranstva. Istražujući granice svojih mogućnosti, čovjek u planini uistinu postaje hrabriji, što mu daje duhovnu snagu i u svakodnevnom životu i borbi te teškoćama.

Nakon fantastičnih vidika s vrha, utiskivanja pečata i okrjepe, počinjemo silaziti imajući u vidu da je silazak opasan kao i uspon. Dogovaramo se kojim ćemo smjerom natrag i odabiremo isti kojim smo se i popeli. Spustili smo se sretno, sredili dojmove i vratili se na Veliko Rujno. Zaključujemo kako sutradan ipak ne bi bilo pametno ići na Vaganski vrh, što zbog vrućine, što zbog umora. Pomislih da je to šteta, ali što je – tu je. Ipak je Velebit i sam boravak na njemu predivan doživljaj.

S Velikoga na Malo Rujno

Željko, naš vodič u planini, predlaže da se sutradan spustimo s Velikoga na Malo Rujno i nastavimo malo poviše predjela Zavrate. To će biti znatno lakše jer nema penjanja, što nije zanemarivo budući da sunce i dalje nemilosrdno grijе velebitske livade i kamen.

Putem izbjegavamo divlje konje s kojima smo dan prije imali bliski susret. Zastajemo pod krošnjom stabla radi odmora i uživamo u prekrasnom mirisu planinskoga ljekovitog bilja i leptirima koji se žele bolje upoznati s nama. Sve je kao u bajci. Put vodi dalje prema Stapu i vrhuncima višim od

1600 metara, no mi idemo do Zavrate. Odatle se lijepo vidi Malo Rujno.

Vraćamo se istim putom. Iza nas su četiri i pol sata hoda i prehodanih deset kilometara. Nakon popodnevnoga kupanja u moru, navečer bivamo ugodno iznenađeni gostoprivstvom domaćina s Rujna. Počašćeni smo delikatesnom večerom, a na meniju su morske delicije. Ljubazno se zahvaljujemo, zatečeni ljudskom dobrotom i gestom. Te večeri Velebit pokazuje svu svoju raskoš, snagu i čud. Crni oblaci koji su se vidjeli s plaže dali su nagovijestiti nevrijeme, a zadržali su se i tijekom noći. U silovitom naletu grmljavinskog nevremena munje su tako paralele nebo da su neki od nas, uključujući i pisca ovih redaka, pobegli u kombi jer su se ondje osjećali sigurnije. Nismo željeli glumiti hrabrost jer je uistinu glasno tutnjalo. Niski planinski oblaci dobro su natopili suhu zemlju, ali naši su šatori ostali suhi i čitavi.

Sutradan ujutro očekuje nas rastanak od planinskih ugođaja i put kući. Pri povratku smo skrenuli da pogledamo Štrbački buk, na granici Hrvatske i BiH. Ondje smo vidjeli koliko je brza rijeka Una, koja se prelijeva u slapovima stvarajući predivne vodene terase. Vraćajući se u Našice ispunjeni dojmovima, opijeni vidicima, vrhuncima, prirodom, daljinama i prostranstvima, žudimo i čekamo buduće izlete. Društvo je bilo sjajno, uvijek raspoloženo za šalu, druželjubivo i složno. Pozdravljamo se, zahvaljujemo jedni drugima i s nestrljenjem čekamo neka nova planinska bespuća.

Prema Malom Rujnu

Brzinski izlet hrptom Medvednice

Tvrtko Pervan, Zagreb

Pročitao sam proljetos knjigu »Divlja«, nedugo zatim pogledao istoimeni film snimljen prema toj knjizi. Dojmila me se duhovna i tjelesna preobrazba glavne junakinje, a još više njezin razlog za to: 1700 kilometara dugačka planinarska staza »Pacific Crest Trail«, koju je obišla sama u 94 dana neprekidnog hodanja. Moja je preporka: ako ste planinar (i ako niste) – obvezno pročitajte knjigu i pogledajte film!

Od tada maštam učiniti nešto slično (samo maštam, dopušteno je) ili čak pokrenuti akciju da i Hrvati dobiju nešto slično (zamislite neprekinutu »hodnju« od Učke do Snježnice!). Obitelj, posao, obveze (hm, i godine, dakako) čovjeka brzo spuste na zemlju, međutim, želja me nikako nije napuštala pa sam se krajem ljeta iznenada odlučio za najkraću moguću opciju – uzdužno pješačenje hrptom Medvednice od zapada ka istoku, bez mnogo žurbe, prilagođavajući put svojim mogućnostima...

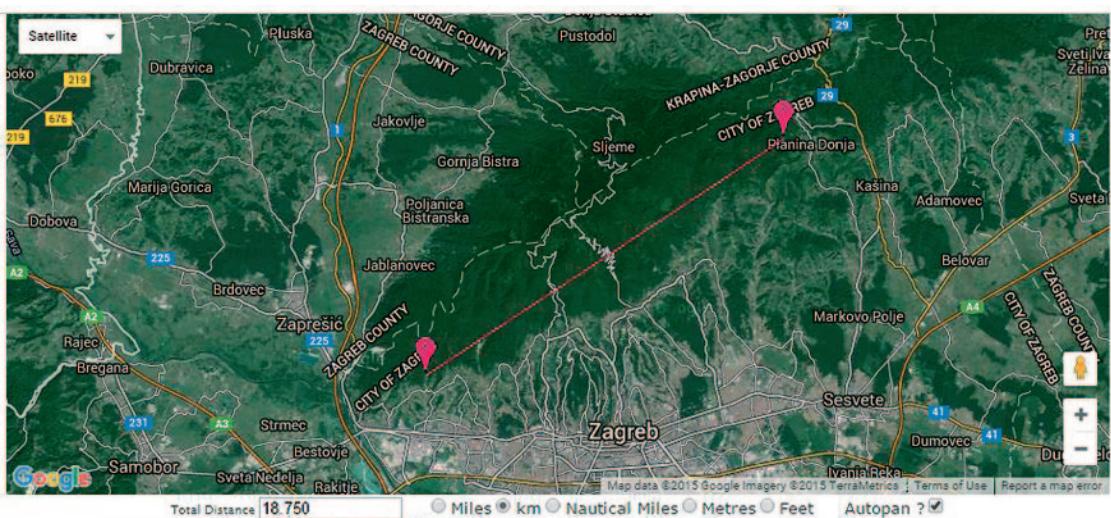
Evo kako je to izgledalo u nedjelju, 13. rujna.

U 7:05 izlazim iz busa linije broj 124 na Gornjem Stenjevcu. U 7:10 već sam u pokretu.

Društvo mi pravi stari, reumatični jazavčar, koji me tužna pogleda ubrzo napušta. Malo dalje cesta je zapriječena povelikim mješancem tornjaka koji žestoko laje, ali kad sam mu se pristojno predstavio, maše repom, prilazi da me onjuši pa me i on prati uzbrdo neko vrijeme. U 7:20 ulazim u šumu na kraju asfalta i pet minuta poslije iznenaduje me žestoko roktanje i skvičanje u gustišu zdesna – uplašio sam neveliko krdo divljih svinja (i one su uplašile mene!), koje bježe uzbrdo kršeći sve pred sobom.

U 7:30 prolazim mimo ulaza u špilju Veternicu, gdje se novcem EU-a gradi nova kućica Parka prirode »Medvednica« (obnovljene su i drvene stube što vode do špilje). Ostaci stare kućice bačeni su (u vrlo europskom stilu) u potok niti deset metara dalje.

U 7:40 pred domom sam na Glavici. Nigdje nikoga, iako su ulazna vrata otvorena; nekoliko minuta da promijenim mokru majicu i nastavljam. Sada je 7:50. Na Ponikvama uživam u miru, tišini i planinskom jutru u najboljem izdanju. 8:00 – izvor Javorčak (Jambrišakovo vrelo), hladnom vodom utažim žed i nastavljam bez odmora.

U 9:30 stižem na Grajfovou kopanju; gotovo su dva i pol sata hoda iza mene; vrijeme je za doručak i prvi pošten odmor. U 10:00 već sam na nogama jer sam se počeo smrzavati (!); šumski je hlad dubok, a jutarnji vjetar pojačava osjet hladnoće. U 10:30 preko Bistranskog sedla stižem pred dom »Grafičar«, koji mi više nije simpatičan otkad – tako sam čuo – više ne prima na spavanje planinare, osim onih iz matičnog društva (to je onda njihova vikendica?).

Nakon četiri sata hoda (minus 30 min odmora), u 11:00 na vrhu sam Sljemena. Uzimam desetak minuta da se presvučem, a neplaninarsko okruženje brzo me tjera dalje. Jeste li primijetili da vrh faktički više i ne postoji otkako je kavana na tom mjestu?

U 11:45 stižem do Hunjke; častim se (zaslužio sam!) kavom, amarom i solidnim, iako skupim grahom bez mesa (danasm mi je cijeli dan bezmesni). Odmaram se više od sat vremena, uspio sam čak i odspavati na klupi petnaestak minuta. U 13:00 krećem k istoku. Već sam nakon dvadesetak minuta kod odvojka za Lojzekov izvor, a nakon pola sata na Mrzljaku (nizbrdo trčim kraće dionice); planinarska staza velikim dijelom više ne postoji, uništila ju je teška šumska mehanizacija. Često sam primoran provlačiti se kroz okolni gustiš jer se kroz blato i duboke kolotrage ispunjene vodom ne može; i markacija je nedostatna pa se na nekoliko mjesta kratko vraćam radi provjere. Dio puta grebenom, nalik na Kamene svate, prekrasno je iskustvo, čak i mirisno, zahvaljujući brojnim ciklamama razasutim po šumi.

U 14:50, za nepuna dva sata, pred domom sam na Lipi, zbnjen jer je na putokazima pisalo da treba hodati tri ili tri i pol sata. Gužva je, ali i obilje sunca pa »gušteram« pola sata za klupom uza čistu vodu.

Krećem nizbrdo u 15:30. Markacija je slabo izvedena i rijetka pa istražujem na brojnim križnjima. Markacisti ovdje imaju zanimljiv običaj: markaciju postave 50 do 100 metara nakon raskrižja, što nije loše ako si »potrefio« put, ali ako nisi – враćaj se!

U 16:00 iznenada izlazim na asfalt kod lovačkog doma iznad sela Sruka (hm, priznat ću: nisam namjeravao stići ovamo), još pola sata, povremeno vrlo strmim kolnikom nizbrdo (što navodi moja koljena da negoduju) do Čučerja, gdje je prošteњe. Veselo je, bučno i zadimljeno, najradije bih se počastio kotlovinom koja izgladnjelom planinaru (danasm vegetarijancu) izvrsno miriše, ali bus već čeka, a sljedeći je tek za sat vremena...

Sažetak: oko 8 sati i tridesetak kilometara hoda, lagana naprtnjača, u njoj malo vode (dovoljno je izvora usput) i malo hrane (i planinarskih domova), dobre lagane gojzerice i dobre čarape (bez žuljeva), hod prilagođen kondiciji (bez premora i bez upale mišića sutradan).

Što još reći na kraju? Medvednica (uvijek prelijepa) danas je bila i podatna, a ja raspoložen, što je završilo prekrasnim iskustvom planine na jedan drugačiji način. Šteta što su dani sve kraći jer rado bih, možda već sljedeći vikend, ponovio istu ili malo dulju turu, npr. Jablanovec – Vugrovec, pa ako ima zainteresiranih, javite mi se!

Početak organiziranoga planinarstva u 12 hrvatskih mesta

Iz zapisnika HPD-ove skupštine 1878. godine

U knjizi zapisnika godišnjih skupština Hrvatskog planinarskog društva, koja se čuva u Samoborskom muzeju, nalaze se rukom pisani zapisi koji dosad nisu bili objavljeni, a bit će zanimljivi jer rasvjetljavaju početak organiziranoga planinarstva u 12 mesta izvan Zagreba. To će osobito zanimati one planinare koji žele proslaviti obljetnicu početka organiziranoga planinarstva u svome mjestu. Iz zapisnika IV. godišnje skupštine HPD-a održane 14. ožujka 1878. doznajemo da su tada imenovani prvi povjerenici HPD-a izvan Zagreba, i to u ovim mjestima:

gimn. profesor Mihaljević u Senju
učitelj Dragutin Hirc u Bakru
ing. Josip Fink u Delnicama
M. pl. Vranicani u Severinu
gimn. prof. Rudolf Krušnjak u Karlovcu
učitelj J. Magdić u Ogulinu
ljevkarnik S. Hržić u Jaski
nadšumar Pajer u Gorici
trgovac Fr. Bahovec u Samoboru
ravnatelj August Vihodil u Križevcima
dr. J. Magdić u Ludbregu
perovođa T. Mallin u Rumi.

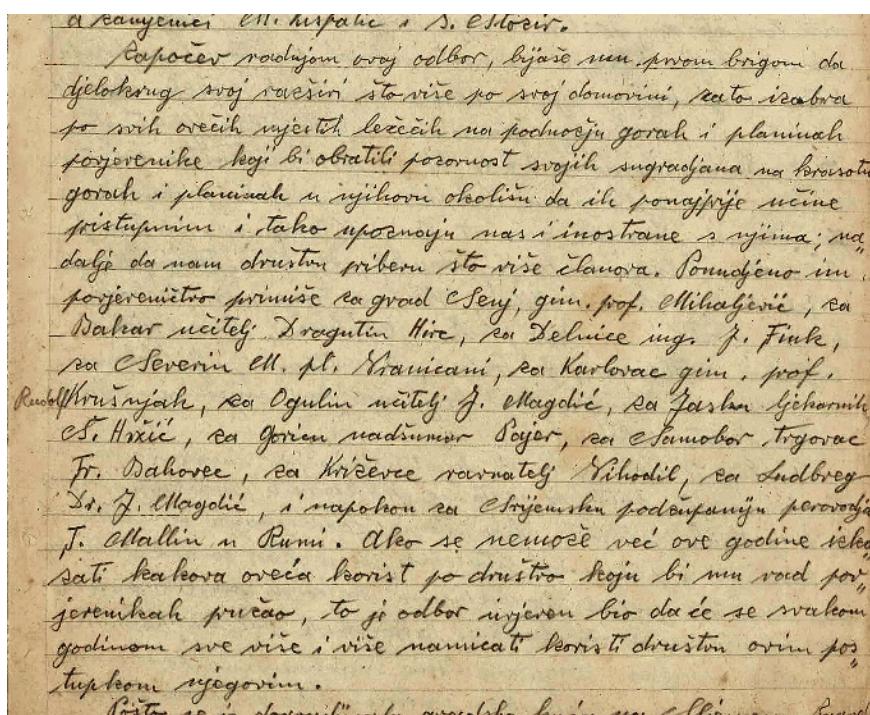
Pet godina poslije toga, 1883. godine, HPD je imao povjerenike već u 18 mesta, što je zabilježeno na 70. stranici HPD-ove »Spomenice« tiskane u Zagrebu 1884. povodom 10. godišnjice rada. Zadaci povjerenika opisani su i dobro čitljivi u zapisniku iz 1884. godine. Taj zapisnik nije potpisani ali se može pretpostaviti da ga je pisao tadašnji HPD-ov tajnik Levin Schlosser, sin prvog predsjednik dr. Josipa Schlossera, prilično početničkim rukopisom i s mnogo pravopisnih pogrešaka. U knjizi bi se sigurno našlo još zanimljivih povijesnih podataka, kao i u opsežnoj rukopisnoj knjizi »Zapisnik odborskih sjednica od 10. X. 1919. – 7. VIII. 1925« koja je također u posjedu Samoborskog muzeja. Nekoliko najzanimljivijih odlomaka iz te knjige objavio sam pod naslovom »Pripe pola stoljeća« prije 40 godina u časopisu »Naše planine« (1974., broj 7-8, str. 137-138).

prof. dr. Željko Poljak

Povjerenici godine 1883.

Bakar:	Hire Dragutin.	Križevci:	Vihodil August.
Belovar:	Žigrović pl. Ivan.	Ludbreg:	Magdić Ivan dr.
Čabar:	Brosig Antun.	Ogulin:	Zobungija Mijo.
Delnice:	Fink Josip.	Otočac:	Zelinke Antun 1883.
Gospić:	Magarević Ivan.	Rakovica:	Turkalj Antun.
Jaska:	Tomaj pl. Edo.	Samobor:	Špišić pl. Vojko.
Karlovac:	Krušnjak Rudolf.	Slunj:	Egersdorfer Hugo.
Korenica:	Hodak Dane.	Varaždin:	Jurinač A. E.
Krapina:	Maječić Josip dr.	Zlatar:	Lisak Franjo.

Popis HPD-ovih povjerenika 1883. u »Spomenici« HPD-a iz 1884.

Odlomak iz zapisnika IV. skupštine HPD-a 1878. s imenima prvih povjerenika

Svečano podijeljena najviša priznanja Hrvatske planinarske obilaznice za 2015. godinu

Svečana podjela posebnih, visokih i najviših priznanja Hrvatske planinarske obilaznice za 2015. godinu održana je u subotu 12. prosinca. Svečanost je organizirala Komisija za planinarske putove Hrvatskoga planinarskog saveza.

Hrvatska planinarska obilaznica ima 152 kontrolne točke, a obuhvaća mnoge najatraktivnije hrvatske vrhove. Za posebno priznanje treba obići 100 kontrolnih točaka, za visoko priznanje 125, a za najviše priznanje 150 kontrolnih točaka, uz ispunjene druge dodatne uvjete propisane u pravilima obilaznice.

Najveći pljesak, posebne čestitke i prigodni poklon dobio je, zasluženo, najmlađi, 11-godišnji Benjamin Bukvić iz HPD-a »Bilo« Koprivnica kojemu je uručeno visoko priznanje HPO br. 320. Benjaminov primjer slijede mnogi mlađi planinari i u idućim godinama očekujemo njihove dnevnikе, osobito nakon što svoje planinarske uspjehe mogu pohranjivati u novouspostavljenom digitalnom dnevniku HPO-a, kojega je prisutnima predstavio Drago Špoljarić. Hrvatska planinarska obilaznica izvanredan je način upoznavanja svoje domovine.

Iznimno, i ove smo godine na svečanost pozvali Željka Brdala, člana HPD-a »Željezničar« iz Zagreba da bismo mu uručili srebrnu značku. Željko je, iako slijep, obišao 50 vrhova Hrvatske planinarske obilaznice. Željko nam je, na svoj duhoviti način, nastojao dočarati svoje doživljaje iz planina.

Svečanoj podjeli priznanja najboljima, uz prijatelje i članove obitelji, prisustvovala je izaslanica gradačelnika Grada Zagreba Nada Brkić, koja se izvanredno uklopila u, do tada joj malo poznatu planinarsku sredinu, zatim dopredsjednica Hrvatskog planinarskog saveza Jadranka Čoklica, predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak te predstavnici Komisije za planinarske putove HPS-a, pročelnica Bernarda Huzjak, zamjenik pročelnice i povjerenik za planinarske obilaznice Ronald Schreiner, član Sven Pavlaković te povjerenik za Hrvatsku planinarsku obilaznicu Zdenko Kristijan.

Ugodnoj svečanoj atmosferi doprinijeli su članovi pjevačkog zbora HPD-a Vihor iz Zagreba predvođeni gitarom Vladimira Horvata i svojim vedrim notama stvorili izvanredno, ugodno ozračje. Uz slatku zakusku slavljenici su nesobično širili radost otkrivanja čarolije pogleda s hrvatskih planinskih vrhova.

Da slatka zakuska bude slada pridonijela je vlasnica salona »Lavandas« iz Zagreba, a za uspjele fotografije svečanosti zaslужan je Nikola Cetina. Muzej za umjetnost i obrt pridružio se čestitkama slavljenicima i omogućio uživanje u razgledavanju stalnog postava i svih trenutnih izložbi u svojim izložbenim prostorima.

Srdačno čestitamo dobitnicima priznanja i zahvaljujemo svima koji su pridonijeli svečanoj atmosferi.

Bernarda Huzjak, pročelnica Komisije za planinarske putove HPS-a

Obraćanje dopredsjednice HPS-a Jadranke Čoklice

NIKOLA CETINA
NIKOLA CETINA

Pjevački nastup članova HPD-a »Vihor«, Zagreb

Hrvatska planinarska obilaznica u 2015. godini

Pripremio: Zdenko Kristijan

Nakon rekordne 2014., protekla je godina u pogledu Hrvatske planinarske obilaznice, bila prosječna. Dodijeljeno je 297 znački i priznanja (prosjek u zadnjih osam godina je 288). Planinari su u 2015. primili 70 brončanih značaka, 73 srebrnih i 52 zlatnih. Na prigodno svečanosti u subotu 10. prosinca 2015. uručeno je 51 posebno priznanje, 38 visokih i 13 najviših priznanja HPO-a. Zadnja brončana značka ima broj 1090.

Po broju priznanja u 2015. odskaču HPD »Zagreb-Matica« s 30 priznanja i PD »Zagorske staze« s 24. Slijede: HPD »Japetić« Samobor (17), HPD »Zanatlija« Zagreb (15), PD »Strilež« Crikvenica i HPD »Bilo« Koprivnica (14), PD »Javor« Zlatar Bistrica (11), HPD »Željezničar« Zagreb i HPD »Jastrebarsko« (10), HPD »Martinščak« Karlovac i HPD »Dirov brijež« Vinkovci (8) itd. Na popisu je 66 planinarskih društava.

U HPO su se prvi puta uključili planinari iz devet planinarskih društava »Grabovica« Ploče, »Gorščica« Zagreb, »Kičerak« Krivodol, »Melnica« Slunj, »Planinorci« Zagreb, RAK - Riječki alpinistički klub, Rijeka, »Strmac« Nova Gradiška, »Sokolovac« Požega i »Vrlovka« Kamanje. Samo dva obilaznika nisu članovi nekog planinarskog društva. Sedam planinara primili su srebrnu značku kao članovi nekog planinarskog društva a kod primitka brončane značke prijašnjih godina nisu bili učlanjeni.

U Ured HPS-a tijekom 2015. pristiglo je 223 dnevnika HPO-a. Pregledavao ih je povjerenik za HPO u Komisiji za planinarske puteve HPS-a Zdenko Kristijan. I dalje najviše dnevnika stiže na ovjeru u studenom, pa povjerenik jedva stigne to pregledati. Da se taj broj smanji molimo planinare da dnevниke šalju na ovjeru čim ispunite tijekom godine, a najkasnije u listopadu.

U ukupnom poretku od 2000. do 2015. na popisu su 142 planinarska društva. HPD »Zagreb-Matica« je s 400 priznanja i dalje na prvom mjestu. Među prvih deset nema promjena, osim što se »Japetić« izjednačio po broju priznanja s »Dubovcem«. Značajan skok na tablici napravili su zabočki planinari iz PD-a »Zagorske staze«, a slijede ih »Martinščak«, »Dirov brijež« i »Strilež«. Popis svih obilaznika dostupan je na webu HPS-a. Sljedeću svečanost uručenja posebnih, visokih i najviših priznanja HPO-a planiramo održati u subotu 10. prosinca 2016. u Zagrebu.

Evo nekoliko savjeta za obilaznike:

- Osim zadanih uvjeta brončana značka se ne izdaje bez fotografije na str 3.
- Dnevnik HPO namijenjen je samo za utiskivanje žigova na kontrolnim točkama. Ostale žigove

kuća, domova i drugih kontrolnih točaka utisnite u »Planinarski dnevnik« koji možete nabaviti u HPS-u. On ima više od stotinu praznih stranica u koje možete utiskivati sve žigove, voditi svoj dnevnik, zabilješke s izleta i sl.

- Neki planinari šalju dnevnik s 9 ili manje područja, pa im se dnevnik vraća bez brončane značke. Proučite pravila HPO u dnevniku na str. 4 – 8. Ako vam nešto nije jasno zatražite objašnjenje od iskusnih obilaznika ili pošaljite pitanje na Komisiju za planinarske puteve HPS-a pismom ili e-mailom
- Prebrojite kontrolne točke prije slanja dnevnika. Za pregled dnevnika s 99 ili 124 kontrolnih točaka povjerenik utroši tri puta više vremena tražeći 100-tu ili 125-tu. Dnevnik se tada vraća jer nema uvjeta za posebno ili visoko priznanje HPO-a.
- Obilaznici mogu fotografije slati na CD-u ili USB stiku ili ih uvrstiti u elektronički dnevnik HPO.
- Za promjenu planinarskog društva, imena i prezimena treba napisati zahtjev i zajedno s dnevnikom dostaviti na adresu HPS-a. Ove zahtjeve primamo samo u prvoj polovici godine.

Promjene podataka

(u zagradi su brojevi brončanih značaka):

- Biserka i Saša Čurčija (922 i 923) zatražili su da se brončana i srebrna značka HPO koje su primili kao članovi PD-a »Karlovac« prebací na HPD »Martinščak« Karlovac
- Gordana i Jadranko Zornjak (898 i 899) nisu bili članovi planinarskog društva kod primitka brončane značke 2013., učlanili su se u HPD »Željezničar« Zagreb
- Nataša Šarić Kekić (913) i Damir Kekić (914) nisu bili članovi planinarskog društva kod primitka brončane značke, sada su članovi HPD-a »Vihor« iz Zagreba
- Nataša Gavrilović (882) i Ivan Mikić (883) nisu bili članovi planinarskog društva kod primitka brončane značke, sada su članovi HPD-a »Zagreb-Matica«
- Renata Žitnjak (703) iz HPD-a »Javor« Zlatar Bistrica promijenila je prezime u Renata Crnički
- Mirjana Horvat (753) nije bila članica planinarskog društva, sada je članica HPD-a »Zagreb-Matica«

Popis priznanja HPO dodijeljenih u 2015. godini

Brončana značka (10 područja i 25 KT)

1021	Milka Dajak	Platak, Rijeka
1022	Igor Bukvić	Strmac, Nova Gradiška
1023	Darko Gašparinčić	Susedgrad, Zagreb
1024	Luka Bakarić	Vrlovka, Kamanje
1025	Damir Čulig	Vrlovka, Kamanje
1026	Biserka Jambrešić	Ravna gora, Varaždin
1027	Zorica Hercigonja	INA Bjelolasica, Zagreb
1028	Darko Protulipac	Martinščak, Karlovac
1029	Mario Matečić	Vrapče, Zagreb
1030	Branimir Turić	Kičerak, Krivodol
1031	Tomislav Garilović	Sokolovac, Požega
1032	Elma Dujić	Strilež, Crikvenica
1033	Željko Dujić	Strilež, Crikvenica
1034	Zdenka Lehpamer-Karača	Jastrebarsko, Jastrebarsko
1035	Domagoj Krušić	ZET, Zagreb
1036	Nevenka Milak	Dirov brijege, Vinkovci
1037	Miljenko Šamec Jurmanović	Gorščica, Zagreb
1038	Davor Protulipac	Martinščak, Karlovac
1039	Ivana Hajdinić	Martinščak, Karlovac
1040	Ivan Grčić	Karlovac, Karlovac
1041	Goran Božić	Pinklec, Sveta Nedelja
1042	David Goldašić	Vinica, Duga Resa
1043	Ervin Goldašić	Vinica, Duga Resa
1044	Tomislava Janeš	Planinorci, Zagreb
1045	Kristijan Karlović	Planinorci, Zagreb
1046	Frane Medak	Grabovica, Ploče
1047	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija
1048	Sergio Gobić	Kamenjak, Rijeka
1049	Mira Medić	Zagreb-Matica, Zagreb
1050	Vito Jurmanović	Jastrebarsko, Jastrebarsko
1051	Neven Jurmanović	Jastrebarsko, Jastrebarsko
1052	Željko Petrović	Zanatlija, Osijek
1053	Mirjana Mikulec	Zagorske steze, Zabok
1054	Mirjana Dražul-Kraljić	Strilež, Crikvenica
1055	Josip Belamarić	Mosor, Split
1056	Giuliano Sandrini	Zagorske steze, Zabok
1057	Franciska Ranogajec	Zagorske steze, Zabok
1058	Darko Maras	Nije član PD, Otočac
1059	Krešimir Terzić	Kapela, Zagreb
1060	Darko Čebuhar	Japetić, Samobor
1061	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb
1062	Dražen Mlinarić	Klikun, Pleternica
1063	Deni Danica Ferenčak	Runolist, Oroslavje
1064	Nevenko Kraševac	Zanatlija, Zagreb
1065	Barbara Jakuš	Zagorske steze, Zabok
1066	Nikola Turk	Zagorske steze, Zabok
1067	Ana Hmelik	Papuk, Virovitica
1068	Željko Hmelik	Papuk, Virovitica
1069	Luka Vlah	Šumar, Zagreb
1070	Silvije Polanščak	Sljeme, Zagreb

1071	Slavica Grgurić Pajnić	Petebovac, Delnice
1072	Ankica Šimunić	Dirov brijege, Vinkovci
1073	Ines Despot	Dirov brijege, Vinkovci
1074	Vanja Ujčić	Glas Istre, Pula
1075	Marin Botteri	Željezničar, Zagreb
1076	Marko Petek	PK Ivanec, Ivanec
1077	Anica Planinšek	Pinklec, Sveta Nedelja
1078	Alan Trninić	Zagreb-Matica, Zagreb
1079	Nada Dabo	Riječki alp. klub, Rijeka
1080	Neven Petrović	Željezničar, Zagreb
1081	Nikola Marijan	Zagreb-Matica, Zagreb
1082	Mirjana Dolovski	PK Ivanec, Ivanec
1083	Mario Dolovski	PK Ivanec, Ivanec
1084	Siniša Klečar	Željezničar, Zagreb
1085	Lidija Krušlin	Kunagora, Pregrada
1086	Sandra Vukić	PK Horizont VG, Velika Gorica
1087	Goran Vukić	PK Horizont VG, Velika Gorica
1088	Mato Ferderbar	Međimurje, Čakovec
1089	Goran Basar	Melnica, Slunj
1090	Maja Dubravica	Paklenica, Zadar

Srebrna značka (15 područja, Dinara i ukupno 50 KT)

727	Ljiljana Valenčić	Zanatlija, Zagreb
728	Igor Bukvić	Strmac, Nova Gradiška
729	Zorica Car	Bistra, Bistra
730	Stjepan Car	Bistra, Bistra
731	Nataša Bojanjac	Dubovac, Karlovac
732	Tomislav Gašparić	Zagreb-Matica, Zagreb
733	Damir Čulig	Vrlovka, Kamanje
734	Biserka Jambrešić	Ravna gora, Varaždin
735	Biserka Čurčija	Martinščak, Karlovac
736	Saša Čurčija	Martinščak, Karlovac
737	Mario Matečić	Vrapče, Zagreb
738	Branimir Turić	Kičerak, Krivodol
739	Ana Bilić	Velebit, Zagreb
740	Zoran Jurišan	Pinklec, Sveta Nedelja
741	Domagoj Marić	Zagreb-Matica, Zagreb
742	Gordana Zornjak	Željezničar, Zagreb
743	Jadranko Zornjak	Željezničar, Zagreb
744	Krunoslav Božić	Klikun, Pleternica
745	Marjana Mohorko	Zabukovica, Griže, SLO
746	Nevenka Milak	Dirov brijege, Vinkovci
747	Nataša Šarić Kekić	Vihor, Zagreb
748	Damir Kekić	Vihor, Zagreb
749	Dražen Podvez	Bundek, Mursko Središće
750	Marija Votuc	Bilo, Koprivnica
751	Miljenko Šamec	Gorščica, Zagreb
752	Branko Buhin	Dugi vrh, Varaždin
753	Darko Protulipac	Martinščak, Karlovac
754	Davor Protulipac	Martinščak, Karlovac

755	Ivan Murgić	Zagreb-Matica, Zagreb	519	Nevenka Milak	Dirov brije, Vinkovci
756	Radoslav Korbar	Japetić, Samobor	520	Franjo Bivol	Zagorske steze, Zabok
757	Srećko Bošković	PK Scout, Samobor	521	Lovro Brezovečki	Javor, Zlatar Bistrica
758	Elma Dujić	Strilež, Crikvenica	522	Anton Roštohar	Nazarje, Nazarje, SLO
759	Željko Dujić	Strilež, Crikvenica	523	Jasenka Brezarić	Zagreb-Matica, Zagreb
760	Zvonimir Drvar	PK Hrv. Ilijč. zbora, Zagreb	524	Marijan Brezarić	Zagreb-Matica, Zagreb
761	Dominika Šporčić	Lisina, Matulji	525	Branko Buhin	Dugi vrh, Varaždin
762	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija	526	Igor Bukvić	Strmac, Nova Gradiška
763	Snježana Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	527	Nada Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb
764	Ljubomir Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	528	Zvonko Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb
765	Nataša Gavrilović	Zagreb-Matica, Zagreb	529	Vladimir Votuc	Bilo, Koprivnica
766	Ivan Mikić	Zagreb-Matica, Zagreb	530	Radoslav Korbar	Japetić, Samobor
767	Vlatka Šijan	Zagreb-Matica, Zagreb	531	Srećko Bošković	PK Scout, Samobor
768	Slavko Pandak	Japetić, Samobor	532	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija
769	Ivana Hajdinić	Martinščak, Karlovac	533	Vlatka Šijan	Zagreb-Matica, Zagreb
770	Ivan Grčić	Karlovac, Karlovac	534	Dijana Šamec Jurmanović	Jastrebarsko, Jastrebarsko
771	Željko Petrović	Zanatlija, Osijek	535	Slavko Pandak	Japetić, Samobor
772	Viktoria Babić	Zagorske steze, Zabok	536	Viktoria Molan	Japetić, Samobor
773	Darko Maras	Nije član PD, Otočac	537	Zvonimir Molan	Japetić, Samobor
774	Darko Čebuhar	Japetić, Samobor	538	Tanja Malovoz	Strilež, Crikvenica
775	Mihaela Vuković	Željezničar, Zagreb	539	Elma Dujić	Strilež, Crikvenica
776	Tomislav Hanžek	Željezničar, Zagreb	540	Željko Dujić	Strilež, Crikvenica
777	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb	541	Viktoria Babić	Zagorske steze, Zabok
778	Ivica Franić	Zagorske steze, Zabok	542	Darko Maras	Nije član PD, Otočac
779	Mira Mihovac-Grdić	INA Bjelolasica, Zagreb	543	Darko Čebuhar	Japetić, Samobor
780	Željko Blagus	INA Bjelolasica, Zagreb	544	Mirjana Kos	PK Ivanec, Ivanec
781	Dražen Mlinarić	Klikun, Pleternica	545	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb
782	Deni Danica Ferenčak	Runolist, Oroslavje	546	Sandra Šabarić	Pinklec, Sveta Nedelja
783	Nevenko Kraševac	Zanatlija, Zagreb	547	Karmen Hajduk	Pinklec, Sveta Nedelja
784	Barbara Jakuš	Zagorske steze, Zabok	548	Eva Bošnak	Bundek, Mursko Središće
785	Nikola Turk	Zagorske steze, Zabok	549	Janez Bošnak	Bundek, Mursko Središće
786	Renata Crnički	Javor, Zlatar Bistrica	550	Ivica Franić	Zagorske steze, Zabok
787	Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica	551	Dražen Mlinarić	Klikun, Pleternica
788	Mirjana Horvat	Zagreb-Matica, Zagreb	552	Mihaela Ferenčak	Zanatlija, Zagreb
789	Henry Gessert	Nije član PD, Zagreb	553	Deni Danica Ferenčak	Runolist, Oroslavje
790	Saša Horvat	Nije član PD, Zagreb	554	Nevenko Kraševac	Zanatlija, Zagreb
791	Hamđija Afgan	Zagreb-Matica, Zagreb	555	Barbara Jakuš	Zagorske steze, Zabok
792	Željko Brdal	Željezničar, Zagreb	556	Nikola Turk	Zagorske steze, Zabok
793	Robert Boić	Dubovac, Karlovac	557	Renata Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
794	Tamara Telic	Bilo, Koprivnica	558	Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
795	Nada Dabo	Riječki alp. klub, Rijeka	559	Štefanija Krištofić	Zaprešić, Zaprešić
796	Neven Petrović	Željezničar, Zagreb	560	Davor Rogina	Kunagora, Pregrada
797	Siniša Klečar	Željezničar, Zagreb	561	Marko Kovač	Velebit, Zagreb
798	Darko Krušlin	Kunagora, Pregrada	562	Benjamin Bukvić	Bilo, Koprivnica
799	Vesna Sokolić	Bilo, Koprivnica	563	Branka Ećimović	Psunj, Pakrac

Zlatna značka (20 područja i 75 KT)

512	Biserka Jambrešić	Ravna gora, Varaždin
513	Dalia Posarić	Bilo, Koprivnica
514	Renata Borković	Bilo, Koprivnica
515	Josip Bilić	Susedgrad, Zagreb
516	Domagoj Marić	Zagreb-Matica, Zagreb
517	Darko Krušić	ZET, Zagreb
518	Neda Turina	Zavižan, Senj

Posebno priznanje (100 KT)

440	Dragan Lisića	Mosor, Split
441	Snježana Dutković	Bistra, Bistra
442	Darko Dutković	Bistra, Bistra
443	Boris Munko	Yeti, Kutina
444	Biserka Jambrešić	Ravna gora, Varaždin
445	Dalia Posarić	Bilo, Koprivnica
446	Renata Borković	Bilo, Koprivnica

447	Darko Krušić	ZET, Zagreb	462	Ankica Kotarščak	, Bjelovar
448	Nevenka Milak	Đirov brijege, Vinkovci	463	Neda Turina	Zavižan, Senj
449	Katica Majić	Zaprešić, Zaprešić	464	Vlatka Šijan	Zagreb-Matica, Zagreb
450	Marko Majić	Zaprešić, Zaprešić	465	Dijana Šamec Jurmanović	Jastrebarsko, Jastrebarsko
451	Branko Buhin	Dugi vrh, Varaždin	466	Viktoriya Molan	Japetić, Samobor
452	Igor Bukić	Strmac, Nova Gradiška	467	Zvonimir Molan	Japetić, Samobor
453	Radoslav Korbar	Japetić, Samobor	468	Tanja Malovoz	Strilež, Crikvenica
454	Srećko Bošković	PK Scout, Samobor	469	Nada Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb
455	Franjo Bivol	Zagorske steze, Zabok	470	Zvonko Jurić	Zagreb-Matica, Zagreb
456	Dragica Knežević	Japetić, Samobor	471	Boris Buljan	Svilaja, Sinj
457	Ivor Altaras Penda	Zagreb-Matica, Zagreb	472	Viktoriya Babić	Zagorske steze, Zabok
458	Jasenka Brezarić	Zagreb-Matica, Zagreb	473	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb
459	Marijan Brezarić	Zagreb-Matica, Zagreb	474	Janez Bošnak	Bundek, Mursko Središće
460	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija	475	Ivica Franić	Zagorske steze, Zabok
461	Marko Vujanović-Kotarščak	Biogradska gora, Bjelovar	476	Dražen Mlinarić	Klikun, Pleternica

477	Mihaela Ferenčak	Zanatlija, Zagreb
478	Deni Danica Ferenčak	Runolist, Oroslavje
479	Nevenko Kraševac	Zanatlija, Zagreb
480	Barbara Jakuš	Zagorske steze, Zabok
481	Nikola Turk	Zagorske steze, Zabok
482	Dragica Sporiš	Zaprešić, Zaprešić
483	Željko Sporiš	Zaprešić, Zaprešić
484	Đeni Milan	Zaprešić, Zaprešić
485	Renata Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
486	Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
487	Štefanija Kristofić	Zaprešić, Zaprešić
488	Krunoslav Kadlec	Jastrebarsko, Jastrebarsko
489	Blaženka Kelečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko
490	Benjamin Bukvić	Bilo, Koprivnica

Najviše priznanje (150 KT)

167	Damir Mežnarić	MIV, Varaždin
168	Mara Pogačar	Dubovac, Karlovac
169	Radoslav Korbar	Japetić, Samobor
170	Gordana Koščec	Jastrebarsko, Jastrebarsko
171	Zoran Koščec	Jastrebarsko, Jastrebarsko
172	Mirjana Dražul - Kraljić	Strilež, Crikvenica
173	Željko Kraljić	Strilež, Crikvenica
174	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija
175	Luka Kraljić	Strilež, Crikvenica
176	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb
177	Martin Henc	Zagreb-Matica, Zagreb
178	Renata Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
179	Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica

Visoko priznanje (125 KT)

284	Marijana Mužević	Strilež, Crikvenica
285	Dubravko Mužević	Strilež, Crikvenica
286	Nenad Greblički	Japetić, Samobor
287	Dalia Posarić	Bilo, Koprivnica
288	Jelena Rosandić	Zagreb-Matica, Zagreb
289	Mladen Živčić	Zagreb-Matica, Zagreb
290	Igor Bukvić	Strmac, Nova Gradiška
291	Radoslav Korbar	Japetić, Samobor
292	Ružica Šabić	Japetić, Samobor
293	Ratomir Raukar	Opatija, Opatija
294	Sonja Bulić	PK Split, Split
295	Ivica Damjanov	Mosor, Split
296	Renata Borković	Bilo, Koprivnica
297	Krunoslav Sinjerec	Bilo, Koprivnica
298	Štefanija Dimač	Zagorske steze, Zabok
299	Branko Kraljić	Zagorske steze, Zabok
300	Stjepan Hanžić	Zagorske steze, Zabok
301	Dubravka Hržica	Zagorske steze, Zabok
302	Slobodan Hržica	Zagorske steze, Zabok
303	Miroslav Šiprak	Zanatlija, Zagreb
304	Slavica Vuković	Zanatlija, Zagreb
305	Janez Bošnak	Bundek, Mursko Središće
306	Nada Trkulja	Zagreb-Matica, Zagreb
307	Deni Danica Ferenčak	Runolist, Oroslavje
308	Nevenko Kraševac	Zanatlija, Zagreb
309	Nevenka Dubravica	Paklenica, Zadar
310	Željko Dubravica	Paklenica, Zadar
311	Ljiljana Žigrović	Medveščak, Zagreb
312	Zvonimir Vlah	Šumar, Zagreb
313	Renata Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
314	Zdravko Crnički	Javor, Zlatar Bistrica
315	Zdravko Horvat	Runolist, Oroslavje
316	Vesna Tunuković	Đirov brijeđ, Vinkovci
317	Željko Takšić	Đirov brijeđ, Vinkovci
318	Vlasta Šijan	Zagreb-Matica, Zagreb
319	Ivica Kelečić	Jastrebarsko, Jastrebarsko
320	Benjamin Bukvić	Bilo, Koprivnica
321	Nenad Novak	PK Ivanec, Ivanec

Broj priznanja po društвima 2000. – 2015.

Društvo	Br.	Sr.	Zl.	Pos.	Vis.	Naj.	Uk.
1 Zagreb-Matica, Zagreb	119	83	65	60	44	29	400
2 Željezničar, Zagreb	76	55	34	32	23	13	233
3 Jastrebarsko, Jastrebarsko	46	34	28	25	17	15	165
4 Dubovac, Karlovac	48	36	22	20	11	9	146
5 Japetić, Samobor	44	33	27	23	13	6	146
6 Bilo, Koprivnica	39	33	20	19	15	7	133
7 Kamenjak, Rijeka	30	24	15	13	10	4	96
8 PK Ivanec, Ivanec	24	20	12	11	8	4	79
9 Dugi vrh, Varaždin	23	19	13	10	8	3	76
10 MIV, Varaždin	25	18	13	10	5	3	74
11 Zagorske steze, Zabok	21	16	16	16	5		74
12 INA Bjelolasica, Zagreb	17	15	12	11	10	7	72
13 Zanatlija, Zagreb	19	15	12	12	9	3	70
14 Kapela, Zagreb	18	13	12	11	8	4	66
15 Strilež, Crikvenica	13	11	11	9	7	5	56
16 Ericsson N. Tesla, Zagreb	14	11	9	9	6	6	55
17 Đirov brijeđ, Vinkovci	16	12	9	8	6	2	53
18 Obruč, Jelenje	11	9	9	9	9	5	52
19 Runolist, Oroslavje	12	10	8	8	8	3	49
20 Mosor, Split	15	11	8	7	4	2	47
21 Svilaja, Sinj	12	11	6	6	5	5	45
22 Zaprešić, Zaprešić	11	10	9	9	3	2	44
23 Opatija, Opatija	14	9	6	6	4	2	41
24 Vrapče, Zagreb	11	9	8	5	4	4	41
25 Belišće, Belišće	6	6	6	6	6	5	35
26 Bilogora, Bjelovar	15	9	4	4	1	1	34
27 Vinica, Duga Resa	13	11	5	3	1		33
28 Glas Istre, Pula	9	6	6	6	4	2	33
29 Šumar, Zagreb	9	8	6	5	4		32
30 Naftaplin, Zagreb	6	5	5	5	5	3	29
31 PK Hrv. liječ. zbora, Zagreb	7	7	6	4	2	2	28
32 Lipa, Sesvete	10	8	5	3			26
33 Klikun, Pleternica	8	6	4	4	2	2	26
34 Susedgrad, Zagreb	10	7	4	3	1		25
itd.							
Ukupno	1090	799	563	490	321	179	3442

Mosorov »Šumski dan«

Šumski dan najstarija je manifestacija HPD-a »Mosor« iz Splita. Prvi je put organiziran gotovo istodobno s osnivanjem »Mosora«, prije 90 godina, radi podizanja svijesti o važnosti očuvanja šumskega ekosustava. Desetljećima su vrijedne mosoraške ruke pošumljavale Ljuvač i okolicu planinarskog doma »Umberto Girometta«, ali i okolicu špilje Vranjače, planinarske kuće »Lugarnica« na Užinskoj kosi te Vidovu goru, na čijem su vrhu mosoraši također imali planinarsku kuću. Na svim tim mjestima mosoraši su stvarali brojne zelene oaze u našem kršu.

S osnivanjem školske sekcije »Prirodoslovci«, koja djeluje pri splitskoj Prirodoslovno-tehničkoj školi, ideja o pošumljavanju Mosora dobiva nov zamah pa je nakon dugogodišnjeg prekida obnovljena ta hvale-vrijedna manifestacija. Želimo imati što više šumskog pokrova na svojoj voljenoj planini i sačuvati trud nekoliko generacija mosoraša koje su marljivo radile na njenu pošumljavanju. Dovoljno je pogledati fotografije nastale 30-ih godina prošlog stoljeća s motivom »golog« Ljuvača i planinarskog doma, oko kojeg nije bilo ni grma, a kamoli stabla, da shvatimo koliko je uloženo vremena i energije te da s još većim ponosom cijenimo i čuvamo »svoj« gaj na Ljuvaču.

Naime, šume su nesumnjivo naš najbolji saveznik u borbi protiv klimatskih promjena. Fotosintezom biljke u sebe pohranjuju velike količine ugljikova dioksida, uz istovremeno oslobađanje kisika, koji nam je neophoran za život. Upravo preterano nakupljanje ugljikova

Vrijedne ruke sade borove na Ljuvaču

DENIS VRAÑEŠ

dioksida u atmosferi dovodi do klimatskih promjena i globalnog zatopljenja. Šume također znatno utječu na formiranje oborina, pružaju dom mnogim životinjskim vrstama te čuvaju tlo od erozije. Sve to, i mnogo više, razlozi su zbog kojih moramo čuvati svoje šume.

I ovaj se put pošumljavalo sadnicama bora jer on, kao tzv. pionirska vrsta, stvara povoljnije uvjete da se u naš krš vrate autohtone vrste poput česmice i hrasta medunca. Ovo je bila treća godina zaredom da su učenici i nastavnici, ali i ostali zainteresirani članovi HPD-a »Mosor« sudjelovali u pošumljavanju. Sudeći prema dosad viđenom elanu, takve će se aktivnosti nastaviti i ubuduće.

Sačuvajmo šume da bismo sačuvali svoju budućnost!

Denis Vraňeš

DENIS VRAÑEŠ

Josip Sakoman (1929. - 2015.)

Dana 14. rujna 2015. umro je Josip Sakoman, poznati planinar iz Zagreba. Rođen je 18. studenoga 1929. u Klinča Selu kraj Jastrebarskog. Po zanimanju željeznički službenik, proveo je svoj radni vijek u mnogim željezničkim postajama u BiH i Hrvatskoj, a posljednjih 20 godina u Upravi HŽ-a u Zagrebu.

Tridesetak godina bio je član HPD-a »Željezničar« Zagreb. U razdoblju 1969. – 1970. bio je tajnik Kamp odsjeka, a 1971. – 1972. tajnik društva. Kao planinarski vodič istaknuo se dugogodišnjim organiziranjem redovnih tjednih izleta za velike planinarske skupine. Njegova je najveća zasluga osnivanje prvotnoga Istarskoga planinarskog puta (IPP) od Slavnika do Vojaka, koji je sa suradnicima Franjom Znikom, Antunom Kraljem, Franjom Jermanom i drugima počeo trasirati 1971., a koji je svečano otvoren 1. svibnja 1976. Od neprocjenjive su važnosti bili uspješni Sakomanovi kontakti s lokalnim političarima i stanovništvom, bez čije bi pomoći tu nakanu bilo teško ostvariti. IPP je opskrbio tiskanim vodičem-dnevnikom i značkama, a na putu je uredio kontrolne točke. Uz pomoć planinara iz mnogih društava, a posebno iz HPD-a »Željezničar« Zagreb i »Klikun« Pleternica, skrbio se o svemu gotovo tri desetljeća. Bio je neumoran pisac članaka i

promicatelj IPP-a u javnim i planinarskim glasilima, tako da je do 1998. IPP u cijelosti prošlo 2146 planinara. Osim IPP-a, markirani su također i prilazi iz Jelovica, Buzeta, Roča, Lupoglava i Velih Muna te brojne kratice i spojni putovi, ukupno više od 150 km obilježenih planinarskih putova. Većina ih je i danas u upotrebi.

Istarske je planine posjetio dvjestotinjak puta, što u svojstvu voditelja ekipe za trasiranje i održavanje planinarskih putova, što kao organizator planinarskih pohoda. Zbog bolesti i poodmaklih godina, od 1998. više nije bio planinarski aktivan.

Za svoj rad primio je brojna priznanja: brončani, srebrni i zlatni znak PSH-a te srebrni znak PSJ-a. Na poticaj Istarskoga planinarskog saveza i OPD-a »Koper«, u jesen 2014. po njemu je nazvan grebenski panoramski put Žbevnica – Golič te se sada zove Sakomanov put / Sakomanova pot.

Istarski planinari i stanovnici Ćićarije pamtit će i poštovati Josipa Sakomana zbog njegove ljubavi prema Istri, koja se ogleda u velikom trudu uloženom u istarske planine i njihovu promociju izvan Istre. Na taj je način znatno utjecao na razvoj suvremenoga istarskog planinarstva, kako u slovenskom tako i u hrvatskom dijelu Istre.

Vladimir Rojnić

Josip Sakoman i markacisti koji su uspostavili Istarski planinarski put 1982. na Vojaku

U Našicama svečano obilježeno 25 godina od prve slavonske visokogorske ekspedicije

Nakon redovne godišnje skupštine PD-a »Krndija« iz Našica te donošenja plana izleta i aktivnosti za 2016., uslijedio je događaj koji su svi uzvanici nestrupljivo čekali. Interaktivno predavanje pod pokroviteljstvom Slavonskoga planinarskog saveza organizirano je u Gradskoj vijećnici u Našicama u povodu svečanog obilježavanja 25. obljetnice prve slavonske visokogorske ekspedicije »Kavkaz '90«.

Od 14 članova ekspedicije, okupilo se njih petero, na čelu s vođom Đorđem Balićem iz Osijeka. Uz njega su bili Miljenko Baloković, Miro Mesić, Miro Lay i Šandor Juhas. Cilj svečane manifestacije bio je evocirati uspomene na taj važan događaj za razvoj slavonskog planinarstva. Penjali su se Slavonci i prije toga po značajnim i visokim vrhuncima diljem svijeta, ali nikad prije nije na organiziran način ostvaren tako visok cilj. Bio je to Elbrus (5642 m), najviši vrh Europe. Đorđe Balić, voditelj ekspedicije, upoznao je nazočne kako se odvijala mjesec dana duga ekspedicija. Govorio je o načinu priprema, aklimatizaciji, opasnostima na velikim visinama i vremenskim uvjetima, koji su bili zaista teški. Na velikim je nadmorskim visinama potrebna i fizička kondicija, spretnost, odricanje, psihička stabilnost i zajedništvo skupine. Pojedini članovi ekspedicije popeli su se gotovo do samoga vrha, a na tom putu položili su i ispit humanosti i planinarske etike. Naime, pred samim vrhom dogodila se nesreća u kojoj su stradala dva njemačka

Našički planinari na početku predavanja

planinara. Slavonski planinari, iako su bili nadomak vrhu, bez oklijevanja su pomogli i spasili teško unesrećene. Čovjek na tim visinama može spoznati svoje granice, kako u fizičkom, duhovnom i moralnom smislu, tako i u smislu čovječnosti. Zato je planinarstvo posebno lijepo.

Balić je objasnio zašto se jubilej slavi upravo u Našicama. Naime, tom se prilikom samo Našičanin Miljenko Baloković uspeo na Elbrus, kao prvi Slavonac dotada. Baloković je ispričao svoj doživljaj i podijelio sjećanja o tome kako je biti na vrhu Staroga kontinenta kao prvi Slavonac i koje su ga poteškoće snašle na -30 °C. Istaknuo je kako je vrlo važno da to čuju i mlađi planinari te zaželio da ga netko od Našičana što skorije nadmaši u visini uspona.

Hrvoje Tržić

Petorica članova prve slavonske visokogorske ekspedicije

Još jedna aktivna godina za HPD »Ivančica«, Ivanec

Proteklu godinu HPD »Ivančica« započeo je trećim noćnim usponom na Ivanšćicu, u kojem je sudjelovalo 65 planinara. Uz tradicionalno uspješno organizirane i odrađene izlete, protekle smo godine održali četvrtu opću planinarsku školu. Vodio ju je vodič instruktor HPS-a Dubravko Pejnović, a završilo ju je dvadeset i dvoje planinara.

Početkom godine, Zajednica sportskih udruga Grada Ivance dodijelila je Društvu Zlatnu plaketu, dok je HPS krajem studenoga 2015. dodijelio članovima Društva svoja priznanja. Na prigodnoj svečanosti uručila ih je dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica. U lipnju prošle godine postignut je dogovor s HPS-om da društvo bude domaćin Dana hrvatskih planinara 2018. na Ivanšćici.

Gotal najprije osvojio Sjevernogravatsku ligu u penjanju u svojoj kategoriji, da bi u listopadu na prvenstvu Hrvatske bio drugi u lead penjanju te prvi u speed penjanju u svojoj kategoriji.

Također, pokrenuli smo i obnovu karte Ivančice koja od 1960. stoji na zidu željezničke postaje Ivanec i koja bi na proljeće trebala biti ponovno montirana. Danas ta karta nije više toliko važna planinara-mima za snalaženje, ali ima sentimentalnu vrijednost. Planinarstvo u Ivancu razvija se već 118 godina i ima bogatu povijest, a karta je njen dio i treba je sačuvati.

Ivan Borovečki

Što se planinarskog doma na Ivančici tiče, protekle smo godine velika sredstva uložili u kuhinju, zamijenjeni su svi prozori i presložena peć u domu, uređene su klupe oko doma, a obnovljena je i kanalizacija. Pripremljena su i drva za zimu, a od početka srpnja 2015. dom ima novog opskrbnika, koji je kvalitetu prihvata planinara podigao na novu razinu.

Markacistička je sekcija 2015. u pet radnih akcija markirala i obnovila nekoliko putova na Ivančici. Na tečaju za markaciste na Ravnoj gori dobili smo šest novih markacista.

Društvo radi i s osnovnoškolcima na svojoj penjačkoj stijeni pa je tako protekle godine »ciciban« Leo

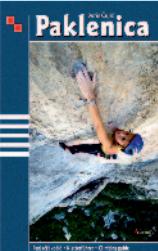
Noćni pohod na Ivančicu

HPD »Ivančica« iz Ivanca organizirao je u subotu 2. siječnja 2016. četvrti noćni uspon na Ivančicu. Kako je zima krajem prošle godine bila izrazito blaga, postojala je bojazan da će to biti prvi uspon bez snijega, no u 16 sati počele su u Ivancu padati prve pahulje pa je uspon ponovno bio pravi zimski.

Na startu u Prigorcu okupio se velik broj planinara iz HPD-a »Ivančica« te mnogo planinara iz prijateljskih društava: HPD »Međimurje«, PD »Bundek«, PD »Prelog«, HPD »MIV«, PD »Ravna gora«, PK »Ivanec«, SU »Kraševski zviri«, DŠR »Lančić – Knapić«, HPD

PENJAČKI VODIČI • KARTE • POSTERI

Autor: Boris Čujic

288 stranica • Format: 12,5 x 21 cm

PAKLENICA
Penjački vodič

168 Kn

Autor: Boris Čujic

544 stranice • Format: 12,5 x 21 cm

CROATIA
Penjački vodič

210 Kn

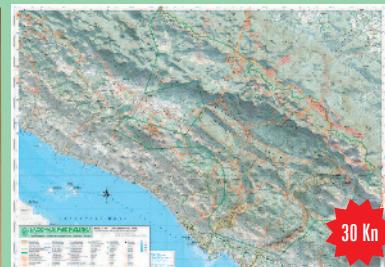
NP PAKLENICA - Planinarska karta

Format: 90 x 70 cm

45 Kn

POSTER

Karta u kartonskom tuljcu. Format: 90 x 70 cm

30 Kn

NACIONALNI PARK
PAKLENICA
Anića kuk

30 Kn

Format: 60 x 42 cm

PAKLENICA Anića kuk - Panoramska karta
Najpopularniji penjački smjerovi

30 Kn

PAKLENICA Anića kuk POSTER

25 Kn

Divokoz POSTER

Format: 68 x 48 cm POSTERI u kartonskom tuljcu. Format: 68 x 48 cm

Astroida
d.o.o.

www.astroida.hr
astroida@astroida.hr

HR • 10000 ZAGREB • Bibirska 37
Tel./Fax: +385 (0)1 3026-910

ŠALJEMO POUZEĆEM !

PRODAJNA MJESTA:

HPS, Iglu šport, Vrhunac, NP Paklenica

Druženje u Pasarićevoj kući na vrhu Ivanščice

Utemeljenje PD-a Knezgrad u Lovranu 1995. godine

»Gradina« i PDS »Velebit«. Na vrhu se upisalo ukupno 140 planinara, no bilo ih je barem 160, ako ne i više.

Prema vrhu Ivanščice krenulo se s parkirališta Repikovca i hodalo preko »Pionira«. Prvi su planinari uspon svladali za nešto više od jednog sata dok je posljednja skupina stigla malo prije 19 sati. HPD »Ivančica« imao je na stazi pet vodiča i još desetak ljudi koji su sudjelovali u organizaciji. U domu je priređeno planinarsko druženje i zabava. Veći dio planinara vratio se kući iste večeri, dio ih je prenoćio u domu (što je za sudionike pohoda bilo besplatno), a dio se nakon noćenja spustio u Belegrad na planinarsko druženje koje je organiziralo tamošnje društvo.

Nakon prekrasnog pohoda želimo se zahvaliti svim sudionicima i pozvati zainteresirane da se pridruže petom noćnom usponu, koji će se održati 7. siječnja 2017.

Ivan Borovečki

U Lovranu obilježena 20. godišnjica »Knezgrada«

PD »Knezgrad« Lovran osnovano je 12. prosinca 1995. na inicijativu Silvana Raffaelli i Darka Čabrijana. Osnivačka skupština održana je u hotelu »Bristol«, a na njoj je sudjelovalo 16 sudionika. Osim spomenutih inicijatora, bili su to Radovan Trinajstić, Silvano Zorzenon, Milan Valentin, Stevo Alkić, Igor Tomašić, Neva Kružić, Marija Raffaelli, Branko Klanjac, Bruno Viskić, Marija Petrić - Mici, Šanto Petrić, Spomenka Nicolini, Sergio Nicolini i Irena Zorica. Prvi predsjednik bio je Silvano Raffaelli, Darko Čargonja dopredsjednik, a Cvetka Albaneža tajnica. Društvo je nazvano po vrhu Knezgradu iznad Tuliševice.

Tradicija planinarenja u Lovranu i okolici mnogo je duža od 20 godina. Istinski zaljubljenici u planinarenje

pohodili su obronke Učke i desetljećima prije, dajući svoj obol krčenju, markiranju, a kasnije i održavanju planinarskih staza. Dugo je vremena jedino planinarsko društvo na liburnijskom području bilo PD »Opatija«, pa su mnogi lovrači bili članovi tog društva. Prije 20 godina, u Lovranu je postojala aktivna izviđačka organizacija, no radi potreba za drugačjom organizacijom pohoda u prirodu, pokrenuto je samostalno PD »Knezgrad«.

Danas društvo ima 104 člana, od čega je šestoro aktivnih neprekidno od osnutka. Društvo skrbi o Babinu skloništu na području Babinog groba na Učki, a preuzeo je i obvezu održavanja, čišćenja i markiranja 48 km pješačkih i planinarskih staza.

Dvadeseta obljetnica društva obilježena je svačinu održanom 9. siječnja u prostorijama galerije Laurus u Lovranu. Uz prigodnu izložbu fotografija, albuma i ručno pisanih dnevnika, predstavljena je povijest planinarenja kroz pohode u proteklih dvadeset godina. Zaslужnim članovima društava dodjeljena su priznanja, a članovima koji su neprekidno dvadeset godina u društvu i sa društvom uručene su zahvalnice.

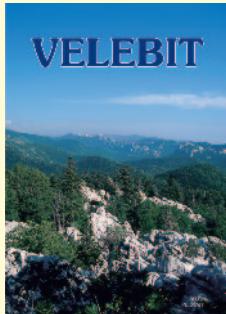
Branko Šimac

KALENDAR AKCIJA

- 6. 2. Tradicionalni bal planinara za Valentino**
Kaštel Štafilić: hotelsko naselje Resnik
HPD Malačka – Donja Kaštela, Kaštel Stari
- 7. 2. 4. Zimba – planinarenje pod maskama i maskenbal**
Baranja: Banska kosa, Batina
PD Zanatlija, Osijek
- 13. 2. Planinarska metlarska zabava**
Čazma
HPD Garjevica, Čazma
- 20. 2. 17. zimski uspon na Bjelolasicu**
Bjelolasica, Begovo Razdolje
HPD Bijele stijene, Mrkopalj
- 27. 2. Pohod tragom prvog izleta varaždinskih planinara**
Presečno - Varaždinske Toplice
PD Ravna gora, Varaždin
- 1. 3. – 29.4. Proljetna opća planinarska škola HPD-a Mosor**
Mosor, Biokovo, Omiška Dinara, Kozjak, Velebit
HPD Mosor, Split
- 5. – 6. 3. Pohod Kolijevkom hrvatske državnosti**
Kozjak: pl. dom Pod Koludrom, Orlovo gnijezdo,
sklonište Ante Bedalov
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 6. 3. Proljetno pješačenje u Sijaset**
Sijaset: pl. kuća Sijaset
PD Zavižan, Senj
- 6. 3. 3. ženski planinarski pohod**
Medvednica
PD Susedgrad, Zagreb
- 6. 3. Srimušijada**
Papuk: Velika, Nevoljaš
PD Mališčak, Velika
- 6. 3. 33. pohod Žene u planinu**
Slovenija
PD Kamenjak, Rijeka
- 6. 3. Pohod po Istarskom planinarskom putu**
Učka: Brzug, Kremenjak
Istarski planinarski savez, Pula
- 6. 3. Obilazak romarskog puta Belec – Marija Bistrica**
Hrvatsko zagorje: Belec – Marija Bistrica
HPD Belecgrad, Belec
- 6. 3. Lucijanov pohod u Hrašćinu i Trgovišće**
Hrašćina, Hrašćinska piramida, Hrašćinski meteorit
PD Ravna gora, Varaždin

PREKO 60% POPUSTA !!!

VELEBIT

Autor: **Ante Pelivan**

- fotomonografija
- bogato ilustrirana u boji
- format 30 x 21 cm
- 194 stranice
- tvrdi uvez

CIJENA: 190,00 kn

PTICE

Autor: **Davor Krnjeta**

- format 20,5 x 12 cm
- 350 fotografija u boji
- 360 stranica
- tvrdi uvez

CIJENA: 260,00 kn

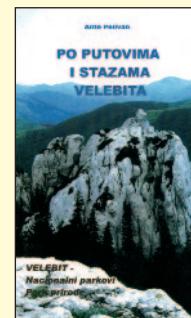

VODIĆ PO PRISTUPAČNIM ŠPILJAMA I JAMAMA U

HRVATSKOJ

- Autor: **Vlado Božići**
- bogato ilustrirani vodič
  - format 21 x 12,5 cm
  - 300 stranica
  - tvrdi uvez

CIJENA: 210,00 kn

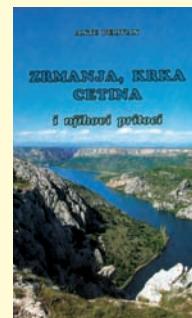

PO PUTOVIMA I STAZAMA VELEBITA

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 240 stranica
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

ZRMANJA, KRKA, CETINA i njihovi pritoci

Autor: **Ante Pelivan**

- bogato ilustrirani vodič
- format 21 x 12,5 cm
- 192 stranice
- meki uvez

CIJENA: 60,00 kn

Ukupna cijena za svih 5 knjiga je 780,00 kn

Sadašnja AKCIJSKA cijena je 290,00 kn

Knjige se prodaju samo u kompletu, a ne pojedinačno.

(poštarnina uključena u cijenu)

EKOLOŠKI GLASNIK d.o.o.

Duga cesta III. odvojak 12, 10412 Donja Lomnica

Tel. 01/621 88 72, Fax: 01/6234-058

e-mail: ekoloski.glasnik@zg.t-com.hr

ekoloski.glasnik@gmail.com

VRHOVI BALKANA

OD 14.1.2016. ČETVRTKOM U 21:30^h

Upoznajte najljepše planine Balkana kroz serijal "Vrhovi Balkana". Priča je to o dojmljivoj prirodi i ljudima koji joj pripadaju. Serijal predstavlja prirodne ljepote koje krase balkansku regiju, istodobno istražujući vezu lokalnog stanovništva i najviših planinskih vrhova njihovih zemalja (Durmitor, Gorski kotar, Rtanj, Vranica, Kamniške Alpe, Triglav, Velebit, Prenj, Stara planina, Meteora, Olimp, Prokletije, Šar-planina, Rila i Maglić).

Sve epizode bit će dostupne i na:
balkans.aljazeera.net/vrhovi-balkana

7. 3. – 5. 5. Opća planinarska škola HPD-a Željezničar

Zagreb, Trnjanska 5b
HPD Željezničar, Zagreb

8. 3. 100 žena na Sniježnici povodom Dana žena

Sniježnica
HPD Sniježnica, Dubrovnik

10. 3. – 8. 5. Ljetna alpinistička škola HPD-a Mosor

Mosor, Biokovo, Kozjak, Paklenica
HPD Mosor, Split

10. 3. Pozdrav proljeću – noćni pohod na Skitaču

Labin – Skitača
PD Skitaci, Labin

12. 3. XV. Mirkov pohod

Medvednica: Čučerje – Marija Snježna – Gorčica
PD INA Bjelolasica, Zagreb

12. 3. Našički planinarski križni put

Krndija: okolica Našice
PD Krndija, Našice

13. 3. 34. Papučki jaglaci

Papuk: pl. dom Lapjak, Velika
HPD Sokolovac, Požega

18. – 26. 3. Za čistu Mljet

Mljet: NP Mljet i Saplunara
PD Mljet, Govedari

20. 3. Četiri godišnja doba – Proljeće na Oštari/Metlači

Gospic – Oštra, Kaluđerovac – Metlača
PD Željezničar, Gospic

20. 3. Dan PD-a Plaške glave, tradicionalni pohod

povodom međunarodnog dana voda
Plaška glava, Plaščanska dolina, Plaški, Blata
PD Plaške glave, Plaški

28. 3. Uskršnji pohod na Mali Kalnik

Kalnik: Gornja Rijeka
PD Kalnik, Križevci

28. 3. Uskršnji ponedjeljak u skloništu Milčić-Bunarić - Susret planinara Sinjskog i Livanjskog kraja

Kamešnica
PD Kamešnica, Otok

28. 3. Susret planinara u Moslavini

Samarica kod Čazme
HPD Garjevica, Čazma

28. 3. Uskršnji ponedjeljak na Sisolu

Učka: Sisol iz Brseča
PD Pljusak, Rijeka

28. 3. Dan Varaždinskog planinarskog puta

Ivanščica: Krušljevec ž.p. – Čevo – Pusta Bela – Završje – pl. dom Ledinec – Vagon
HPD Dugi vrh, Varaždin

Svaka avantura započinje u glavi.

U mislima ste već na snijegu?

Nova kolekcija Mammuta nije samo za naše super sportaše, nego također i za vas.

www.mammut.ch

MAMMUT®

Absolute alpine.